

ПАУСІ

ПОЛЬСЬКО-АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКА
ІНІЦІАТИВА ПРО СПІВПРАЦЮ

ПОЛЬЩА - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: ШЛЯХ ІНТЕГРАЦІЇ

Цю публікацію створено за підтримки Польсько-Американсько-Української ініціативи про співпрацю (ПАУСІ), яка фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (АМР США) відповідно до договору про співпрацю № 121-А-00-00-00822-00 в рамках проекту “Використання польського досвіду для формування громадської думки в Східній Україні щодо євроінтеграційних процесів”

Погляди викладені у цьому виданні авторами є думками його авторів і необов'язково співпадають з позиціями АМР США, Freedom House чи ПАУСІ.

Передмова

Початок нового тисячоліття вносить значні корективи в геополітичну ситуацію. Найяскравішим прикладом тому є новий виток формування якісно нового об'єднання держав Європейського континенту, ім'я якому - Європейський Союз. Починаючи свою історію з об'єднання шести європейських країн (Бельгія, Франція, Німеччина, Італія, Люксембург, Нідерланди), що в 1951 р. підписали в Парижі Договір про заснування Європейського об'єднання вугілля та сталі, (European Coal and Steel Community (ECSC)), до сьогоднішнього дня Європейський Союз трансформувався в наднаціональне об'єднання з елементами власного державного апарату, потужною економікою, армією. Але процес становлення єдиної європейської спільноти все ще триває, ЄС міцніє та розширюється.

Нагадаємо, що сама ідея об'єднання Європи не є новою. Думки про європейську єдність знаходимо у творах поетів, мислителів і політиків різних країн та епох. Звертались до неї у різних формах італійський поет Данте Аліг'єрі, чеський король Юрій з Подебраду, мислитель французького просвітництва Жан-Жак Руссо, англійський філософ і юрист Ієремія Бентам, німецькі філософи Іммануїл Кант та Фрідріх Ніцше, «батько» утопічного соціалізму Сен-Сімон; Віктор Гюго, головуючи у 1848 році на Конгресі Миру в Парижі, пропагував утворення європейської спільноти.

Від занепаду Римської імперії Європа постійно шукає шляхи, що ведуть до поновлення єдності. Отто III (980-1002), який вважав себе більше римлянином, ніж німцем, намагався реалізувати політичну концепцію відродження Римської імперії шляхом утворення федерації рівноправних країн і християнських народів, куди передовсім мали увійти Німеччина, Рим, Галія та Угорщина. Карл Великий під час свого коронування у Римі в 800 році прагнув встановлення «Рex Romana». Наполеон чинив перші спроби побудови економічної та політичної Європи, але за допомогою сили і всупереч волі народів, які її населяли. Наступна спроба була зроблена Гітлером -в ім'я «нового порядку» та расової зверхності арійців; її результатом стала найжорстокіша війна проти людства. Ще свіжий у пам'яті Центральної та Східної Європи досвід підтверджує: єдність неможливо нав'язати силоміць.

Розширення Європейського Союзу сьогодні відбувається цілком добровільно. В одній за одною країнах Центральної та Східної Європи з січня 2003 року відбуваються національні референдуми, на яких більшість населення тієї чи іншої країни висловлюється за Європейське майбутнє своєї держави.

Отже, наступний 2004 рік обіцяє стати справжнім тріумфом Європи. До Європейського Союзу можуть увійти ще 10 країн, які разом з іншими будуть творити майбутнє об'єднаного континенту.

Одним з нових членів ЄС стане і найближча сусідка нашої держави Республіка Польща, яка пройшла шлях довжиною у 14 років та зуміла трансформуватись з економічно відсталої тоталітарної держави у демократичну республіку з ринковою економікою. З огляду на значні успіхи Польщі її досвід у реалізації процесу реформ є надзвичайно цікавим для України, яка дедалі частіше заявляє про свої Європейські прагнення. Тож пропонуємо огляд чотирнадцятирічного процесу змін у Польщі, досвід якої можливо допоможе нашій країні полегшити шлях в Європу.

Напередодні великого перелому

Наприкінці 1970-х - початку 1980-х років соціалістична Польща опинилась у стані глибокої економічної та політичної кризи. У сфері виробництва відчувалось величезне технологічне відставання, яке зумовлювало нездатність польських товарів витримувати конкуренцію не те що на європейських ринках але і на ринках держав соціалістичного блоку. Труднощі економічного розвитку зумовили зниження життєвого рівня населення та призвели до серйозних ускладнень в соціальній сфері. Авторитарно-бюрократична система не могла стимулювати виробництво та трудову активність людей. Надмірна централізація гальмувала розвиток економічної самостійності стримувала ініціативу як господарських структур так і особистостей.

У структурі споживання спостерігалось скорочення питомої ваги продовольчих товарів та послуг. Темпи зростання заробітної плати випереджали підвищення продуктивності праці. Збільшився розрив між темпами та рівнем розвитку засобів виробництва та продуктами споживання. Ці диспропорції вели до тяжких соціальних наслідків і демонстрували неспроможність існуючого режиму швидко та ефективно розв'язувати нагальні проблеми.

Найвищої точки криза досягла у 1981 році, який ознаменувався обвальним загостренням політичної та економічної ситуації. Полиці крамниць спустошилися, а інфляція перейшла в "скажений галоп". Стримати цей процес за рахунок зовнішніх кредитів та зниження частки фонду нагромадження в національному доході не вдалось.

Країну лихоманило від страйків, у яких тільки у жовтні 1980 року прийняло участь понад 1,2 млн. осіб. Значна роль у страйковому русі належала Міжзаводському страйковому комітету, який поклав початок Незалежній профспілці "Солідарності", яка стояла на позиції створення демократичної республіки з ринковою економікою. Проте влада не терпіла жодних виявів опозиції, та у грудні 1981 року ввело в країні військове положення. Громадян, які підпадали під підозру у нелояльності до режиму інтернували у спеціально відведені місця. Популярність уряду серед населення Польщі впала настільки, що якби у 1982 році були проведені вибори, то Польську робітничу партію (ПОРП – комуністична партія) підтримали б лише 4 % громадян. Однак силові методи не могли бути ефективними тривалий час. 22 липня 1983 року військове положення було відмінено, але в суспільстві не було громадянської згоди, економічна криза збільшилась. Зовнішній борг збільшився до 30 млрд. доларів. Країни НАТО ввели проти Польщі економічні санкції. Спроби комуністичної влади реформувати народне господарство носили непослідовний та половинчатий характер. Після чергового підвищення цін та продукти у серпні 1988 „Солідарність” організувала ряд страйків. Легальні профспілки заявили про свою недовіру уряду. В такій ситуації ЦК ПОРП вивішив піти на контакт с конституційною опозицією. Діалог між урядом та опозицією відбувався на протязі лютого-квітня 1989 року у формі переговорів „круглого столу”, результатом яких стало рішення про проведення політичної реформи: відновлені поста президента, двопалатного парламенту, вільних виборів.

Комуністична влада так і не зуміла знайти шляхи виводу країни з кризи, тому на виборах до Парламенту у 1989 році її очікував повний крах. В результаті встановлення квот на виборах в Сейм для ПОРП, вона отримала свої місця, але її колишні союзники підтримали „Солідарність”. Всі місця, окрім одного отримали представники "Солідарності" і в Сенаті (верхня палата парламенту). Від того моменту у Польщі почались доленосні зміни.

Європейський поклик Речі Посполитої

Політичний перелом, що відбувся в Польщі на початку 1990-х років, відкрив країні шлях до змін, а саме до фундаментальної трансформації політичної, економічної та соціальної систем. Одним з головних чинників початку перетворень стали європейські прагнення Польщі та перспектива вступу країни до Європейського Союзу. Перехід до ринкової економіки та інтеграція країни у західні економічні структури було визнано найбільш розумним шляхом розвитку держави та головною передумовою тривалого економічного зростання.

Інтеграція у Європейське співтовариство вимагала від Речі Посполитої впровадження широкого спектру реформ в усіх сферах суспільного життя, метою яких було досягнення рівня стандартів Європейського Союзу.

Для отримання статусу повноправного члена ЄС Польща мала привести свою політичну систему та економіку у відповідність до Копенгагенських критеріїв, висунутих для країн-кандидатів на членство в ЄС Радою Європи у червні 1993 року. У рішенні Ради Європи зокрема йшлося: "Асоційовані країни Центральної та Східної Європи, які бажають стати членами ЄС, будуть прийняті у разі спроможності виконувати обов'язки членів та продемонструють задовільне економічне та політичне становище країни. Членство в ЄС потребує від кандидатів відповідності наступним критеріям:

- стабільність інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, дотримання прав людини та повагу і захист прав меншин;
- існування діючої ринкової економіки, разом з тим можливість витримувати конкуренцію всередині ЄС;
- можливість приймати на себе обов'язки країни-кандидата, в тому числі строго дотримуватись цілей політичного, економічного та валютного союзів.

Інтеграція у західні політичні, економічні, соціальні структури та структури безпеки стали основною метою всіх польських урядів починаючи, з 1989 року. 30 квітня 1996 року польський уряд знов підтвердив, що набуття країною членства в ЄС залишається стратегічною метою зовнішньої політики країни. 5 квітня 1994 року Республіка Польща подала заявку на членство в ЄС.

Прагнення поляків до інтеграції було підкреслено у зверненні Президента Квасневського до Європейської Колегії в Натолін 6 листопада 1996 року: "Трансформація Польщі, що розпочалась після історичного прориву у 1989 році, складається не тільки з реформування економіки, але і з формування відкритості нашої країни перед усім світом. Відкритість є історичною традицією Польщі. Участь у природному процесі інтеграції нашого континенту є частиною нашого розуміння польського суверенітету. Для нас перспектива Європейської інтеграції є історичним покликанням. Ми думаємо не тільки про ті здобутки, які отримаємо від вступу в ЄС. Ми також усвідомлюємо, що маємо виконувати обов'язки, котрі будуть покладені на нас як на країну, яка приймає участь в уніфікації континенту".

Встановлення та розвиток дипломатичних відносин між Польщею та Європейським Союзом

Дипломатичні відносини між Польщею та Європейським Економічним Співтовариством були встановлені вже в вересні 1988 року, а 19 вересня 1989 року було підписано договір між Польщею та Європейськими державами про торговельне та економічне співробітництво. Новий договір від 16 грудня 1991 року, відомий як "Європейська Угода" між Польщею та ЄС, закладав основи членства Польщі в Європейському Союзі, започатковував основи всебічної законодавчої уніфікації, економічних та суспільних перемін. Метою цього договору було забезпечення інфраструктури для політичного діалогу, сприяння розширенню торговельних та економічних відносин між сторонами, забезпечення основи для надання Польщі технічної та фінансової допомоги та підтримки поступової інтеграції країни в ЄС. Інституціональна структура, укладена Угодою, забезпечувала механізм для впровадження, управління та контролю за всіма сферами двосторонніх відносин. Підкомітети вивчали технічні аспекти питання. Асоційований Комітет на вищому офіційному рівні забезпечував розв'язання проблем, що виникають під час реалізації Угоди. Асоційована Рада на рівні міністрів вивчала загальний стан відносин та відслідковувала прогрес Польщі у підготовці до вступу.

Заради виконання умов Європейської Угоди та реалізації політичного курсу, спрямованого на вступ Польщі до ЄС, у жовтні 1996 року польський уряд реорганізував свою структуру. Прем'єр-Міністр заснував Міністерський комітет, який отримав функції координації та управління політикою інтеграції, а також повноваження приймати рішення у справах, що стосуються інтеграції. До функцій Комітету з питань Європейської Інтеграції належить також розгляд всіх пропозицій щодо приведення польського законодавства у відповідність до законодавства ЄС.

У січні 1993 року польський уряд видав "Програму дій з уніфікації польської економіки та системи права у відповідності до вимог Європейської Угоди". З цього моменту розпочалась реалізація тривалих планів розвитку країни. Офіційну заявку на членство в ЄС Польща подала у квітні 1994 року.

Пріоритети та послідовність діяльності з уніфікації законодавства з законодавством ЄС встановлювалось у Стратегії інтеграції (Pre-accession strategy), яку було прийнято у грудні 1994 року, а також у Білій книзі (White Paper), яка встановлювала механізм входження Польщі у Єдиний Ринок. На основі вищезгаданих документів було проведено аналіз ступеня гармонізації законодавства. Уряд Польщі розробив графік гармонізації польської системи права у відповідності до положень Білого білю Європейської Комісії в сфері інтеграції Польщі у Єдиний Ринок. У 1997 році уряд прийняв Національну Стратегію Інтеграції (National Strategy for Integration (NSI) та графік діяльності щодо її впровадження, в яких були сформульовані завдання, що виникають з процесу уніфікації на період до початку переговорів, в ході переговорів та у перший період членства.

У червні 1997 року Європейська Комісія представила свій висновок (так званий Avis) щодо держав-кандидатів на членство в ЄС, в тому числі і Польщі.

Польща отримала найбільш високу оцінку Європейської Комісії серед країн-кандидатів на шляху реформ та відповідності критеріям, прийнятим Радою Європи в Копенгагені у 1993 році.

На засіданні в Люксембурзі у грудні 1997 року Рада Європи прийняла рішення про посилення Стратегії інтеграції (Pre-accession strategy), згідно з яким державам-кандидатам надаватиметься матеріальна та фінансова допомога на проведення необхідних Реформ для вступу в ЄС.

Важливим елементом посилення Стратегії інтеграції стала програма "Партнерство заради членства". Завдання, поставлені у програмі, уряд Речі Посполитої реалізував, опираючись на Національну програму підготовки Польщі до членства в ЄС (Narodowy Program Przygotowania do Członkostwa Polski w EU(NPPC), затверджену Радою Міністрів у липні 1998 року. Програма містила план дій, запланованих на 1998-2002, які стосувались найважливіших елементів інтеграційної політики, і перш за все тих, що відносились до входження Польщі у Єдиний Ринок. Національна програма ставала відкритим документом, до якого кожен рік мають вноситись доповнення. Починаючи з 2000 року, структура документу цілком відповідала програмним завданням по відношенню до сфер загального права, окреслених у цілях переговорів про вступ Польщі до ЄС.

Під час самміту ЄС в Берліні у травні 1999 року були встановлені часові рамки та бюджетні умови розширення ЄС за рахунок першої групи держав. Було прийняте рішення, що Європейський Союз зможе приймати нових членів від початку 2002 року.

Оцінку виконання Копенгагенських критеріїв Європейська Комісія подавала у щорічних звітах. У звіті за жовтень 2002 року Комісія визначила держави, які відповідають критеріям членства, та віднесла їх до першої групи держав-кандидатів на членство в ЄС, серед них була і Польща.

Переговори про вступ до ЄС Польща почала 31 березня 1998 року разом з іншими державами Центральної та Східної Європи (Чехією, Естонією, Словенією та Угорщиною) та Кіпром. У грудні 1999 року завершилась процедура формування умов процесу переговорів. Рада Європи у Гельсінкі у грудні 1999 року окреслила "Карту шляхів переговорів" (Road map), яка встановила час їх закінчення на 2002 рік.

З метою прискорення гармонізації законодавства Речі Посполитої до законодавства ЄС, Сейм (Парламент) прийняв рішення не чинити перепони прийняттю законів, пов'язаних з інтеграцією. 15 листопада 2001 року було прийнято Європейську стратегію Уряду Речі Посполитої, в якій вказувалось на наміри уряду завершити переговори про членство у 2002 році та набути статусу повноправного члена у 2004 році. Реалізація чергових завдань Стратегії Уряду РП, привела до закінчення процесу переговорів про членство в ЄС на самміті у Копенгагені 13 грудня 2002 року. Акцесійний Трактат, який окреслював умови вступу Польщі до ЄС, підписано в Афінах 16 квітня 2003 року. Наступним кроком стала ратифікація Трактату як державами, що претендують на членство в ЄС, так і членами Союзу. Більшість держав висловились за проведення референдумів про вступ до Європейського Союзу.

Згідно з рішенням Ради Європи, прийнятим в Брюсселі (24-25 жовтня 2002 року), вступ 10 нових держав до ЄС відбудеться 1 травня 2004 року.

Співпраця Польщі з Європейським Союзом на шляху інтеграції

На шляху Польщі до Європейського союзу дипломатичні відносини супроводжувались активним співробітництвом Польщі та Європейського Союзу у всіх сферах суспільно-політичного та економічного життя, але безумовно найголовніша увага приділялась розвитку економічних зв'язків. Це і не дивно, адже Польща займає сьоме місце за важливістю серед торгових партнерів ЄС. Динаміку економічних відносин можна простежити за допомогою щорічних звітів Європейської Комісії щодо виконання кандидатами умов Копенгагенських критеріїв членства.

Торговельне співробітництво

Починаючи з 1989 до 1995 року, експорт товарів з Європейського Союзу до Польщі зріс більш ніж на 300% та становив 15 мільярдів єкю. Відповідно збільшився імпорт товарів з Польщі до ЄС, який до 1995 року зріс на 200% та становив 12,2 мільярди єкю. Найбільшу частку (27%) серед товарів, які ввозились до Польщі, становили машини та електротовари. Головними товарами, які експортувала Польща до ЄС, були метали, що становили 17% всього експорту. Зовнішньоторговельний дефіцит Польщі з ЄС відображує потребу у переобладнанні (сенс речення не зрозумілий). У 1995 році 70% всього польського експорту прямувало до ЄС та 65% всього імпорту поступало до Польщі з країн Європейського Союзу. З кожним роком товарообіг між Польщею та ЄС неспинно зростав. У 1998 році вартість експорту ЄС до Польщі становила 28,1 мільярд євро, а імпорту – 16,1 мільярд. Частка польського експорту у загальному експорті до ЄС зросла на 3,85%, а польська частка загального імпорту ЄС зросла на 2,27%. У 1999 році експорт ЄС до Польщі становив 28,9 мільярдів євро, а імпорт з Польщі у країни ЄС зріс до 17,5 мільярдів євро. У 2000 році ті ж самі показники становили відповідно 33,6 мільярдів та 23,1 мільярд. За весь період двосторонньої торгівлі домінуючими товарами, що вивозились з ЄС до Польщі, лишались машини, електротовари та транспортне обладнання.

У березні 1999 року Рада Європи видала дозвіл Європейській Комісії розпочати переговори з асоційованими членами про перспективи створення нових концесій у сільському господарстві.

У 2001 році в дію увійшла нова угода про взаємні концесії у сільському господарстві. Результатом цього договору стало рішення про те, що 91% традиційного імпорту сільськогосподарської продукції з Польщі до ЄС не обкладаються податками, у той час коли від податків звільнялись лише 43% сільськогосподарського експорту з ЄС до Польщі.

Фінансова допомога

Для прискорення виконання умов Акцесійної угоди, та якнайшвидшого виконання Копенгагенських критеріїв Польща отримувала щорічну цільові допомогу з фондів Європейського Союзу і насамперед з фонду програми допомоги країнам Центральної та Східної Європи ФАРЕ (Program of Community aid to the Countries of Central and Eastern Europe (PHARE)). Близько 30% допомоги, яка надається програмою, спрямовується на інституційний розвиток, а решта – 70% інвестуються у посилення регуляторної інфраструктури, необхідної для забезпечення відповідності стандартам ЄС. У період з 1990 по 1999 рік Польща отримала фінансову допомогу від ФАРЕ у сумі 2,050 мільйонів євро на проведення реформ у таких сферах: сільське господарство, приватизація, фінансова та банківська сфера, соціальні програми та навколишнє середовище, а також 165 мільйонів на підтримку проектів на території регіонів, що межують з Німеччиною, Данією, Швецією та Фінляндією, і які спрямовані на покращання становища у наступних сферах: транспорт, навколишнє середовище, утилізація відходів та економічний розвиток цих регіонів.

У 1999 році програмою ФАРЕ Польщі було надано 230 мільйонів євро, які спрямовувались для внесення змін у таких сферах:

- ✓ Пом'якшення соціальних наслідків реструктуризації вугільної та сталеливарної промисловостей (€31 мільйон);

- ✓ Посилення інституційних та адміністративних можливостей митної служби, органів фінансового контролю, податкової служби, а також на боротьбу з шахрайством, охорону здоров'я і безпечний розвиток людських ресурсів (€ 20,5 мільйонів);
- ✓ Міжнародний ринок (сертифікація та стандартизація, лібералізація пересування капіталу, управління телекомунікаціями, контроль за наданням державних субсидій (€10,4 мільйони));
- ✓ Сільське господарство (управління фітосанітарією та ветеринарією, виробництво молочної продукції (€27,55 мільйони));
- ✓ Укріплення співробітництва у сферах Правосуддя та Внутрішніх справ (управління на державних кордонах, боротьба з організованою злочинністю, політика видачі віз та міграційна політика) (€17,5 млн.);
- ✓ Навколишнє середовище (екологічна інспекція, залучення інвестицій) (€26,2 млн.);
- ✓ Транспорт (дорожня інспекція, залучення інвестицій) (€64 млн.);
- ✓ Регіональна політика (€12,5 млн.);
- ✓ Участь у різноманітних програмах - Темпус (TEMPUS), цілями якого є підтримка розвитку та реформування вищої освіти та налагодження стосунків між Вузами країн східної Європи та ЄС шляхом проведення спільних досліджень та обмінів; Європейський Коледж (€12,5 млн.);

Додаткові €32 мільйони Польща отримала на розвиток транскордонного співробітництва (Cross-border co-operation (CBC)), зокрема програму співробітництва з Німеччиною, € 3 мільйони на співробітництво з Чехією, та € 3 мільйони на розвиток співробітництва з країнами Балтійського регіону. Польща також бере участь у програмах, що фінансуються ФАРЕ, таких як TAIEХ, Програма розвитку малих та середніх підприємств та програма Можливості великих інфраструктур.

Починаючи з 1990 року ФАРЕ надало підтримку у реалізації ключових економічних та структурних реформ. Підтримка в основному надавалась у вигляді технічної допомоги, яка головним чином використовувалась для інституційного та політичного розвитку.

Головним чином ресурси ФАРЕ витрачались на інвестування пріоритетних галузей, які визначались Урядом і які відігравали важливу роль у фундаментальній трансформації економіки. Роль фонду ФАРЕ була особливо значною в наступних сферах:

- ✓ Транспортний сектор, будівництво та реконструкція окремих секторів автомагістралі Варшава – Катовіце – Краків (126 км.). Фінансування ФАРЕ склало €105 млн. та фінансування ЕІВ € 375 млн;
- ✓ Програма Регіонального розвитку, в якій було закладено розвиток малих та середніх підприємств (SME). Внесок фонду становив € 50 млн., за рахунок чого було профінансовано близько 200 муніципальних проектів, спрямованих на розвиток малого та середнього підприємництва, та більше 1000 інвестиційних проектів по грантовій схемі. Цим було створено умови для залучення більш ніж € 150 млн. державних та приватних інвестицій та створено більш ніж 11 тис. робочих місць у тих регіонах, де реалізовувалась програма;
- ✓ Програма боротьби з наслідками повінів (€65 млн.) започаткована у 1997 році. Вона дозволила профінансувати понад 500 проектів, спрямованих на реконструкцію, оновлення та покращання державної інфраструктури (шкіл, медичних центрів, доріг місцевого значення, мостів і т.п.) у районах де трапляються повіні;
- ✓ Охорона навколишнього середовища. Було реалізовано програму охорони лісів, за допомогою якої було знищено шкідників на площі 250 000 гектарах польських лісів, налагоджено систему попереднього попередження, відновлено 6000 га лісових насаджень та започатковано національну програму попередження ерозії лісів в Польщі.

У період з 2000 до 2002 року фінансування з Європейських фондів зросло майже вдвічі та щорічно становило € 398 млн. від ФАРЕ, €168 млн. від SAPARD та від 312 до 385 мільйонів Євро від ISPA.

Програма ФАРЕ з січня 2000 розпочала надавати допомогу на розвиток сільського господарства та сільських місцевостей (SAPARD), а програма (ISPA) розпочала фінансування проектів, спрямованих на розвиток інфраструктури у сфері охорони навколишнього середовища та транспорту.

Європейське покликання Польщі стало однією з найголовніших причин, яка поклала початок процесу реформ, який розпочався у 1989 році і триває до сьогоднішнього дня. Суттєвим змінам було піддано майже всі інститути держави та методи управління ними. Першочерговим завданням всіх змін, що відбуваються в країні є встановлення політичної стабільності, забезпечення сталого функціонування інститутів, які гарантують демократію, верховенство права, захист прав людини, затвердження основних принципів ринкової економіки. Поряд з цим реформи покликані привести у відповідність до вимог ЄС польські стандарти життя, що уможливить вступ Польщі до родини європейських країн та отримати статус рівної серед кращих. Про деякі реформи, на наш погляд, найбільш суттєві, піде мова у цьому розділі.

Політичні та соціальні реформи

Демократія та верховенство права

В жовтні 1992 року була переглянута Конституція 1952 року та до неї були внесені поправки, для того щоб уможливити перехід країни до парламентської демократії. Нова конституція була прийнята референдумом в травні 1997 року. Навіщо виділяти цей підрозділ? До того ж назва не відповідає змісту.

Парламент та законодавча влада: Структура

Парламент складається з двох палат – Сейму, до якого обираються 460 депутатів за пропорційною системою на національному рівні чи на рівні місцевого електорату (партії потребується 5% голосів для того, щоб дістати місце в Сеймі), та Сенату, до якого обирається 100 депутатів за системою простої більшості у воєводствах. Для забезпечення представництва меншин в Сеймі існує правило, яке звільняє їх кандидатів від 5% мінімуму, завдяки якому чотири депутати, які представляють німців, отримують місця в парламенті починаючи з 1993 року. У відповідності до Статті 98 нової Конституції, дві палати парламенту можуть бути розпущені двома третинами голосів Сейму. Президент республіки також може розпустити Парламент, якщо останньому не вдасться сформувати уряд чи прийняти бюджет на протязі встановленого періоду, що дорівнює чотирьом місяцям. Депутати користуються традиційним правом "вето", яке може бути застосовано тільки в разі отримання двох третин голосів. Однак його роль та залучення у роботу інститутів повністю визнається, опозиція не має підстав для скарг за обмеження можливості виступати перед пресою. У Повноваження палат входить створення парламентських комісій, в яких представлені різні групи пропорційно їх чисельності у палаті.

Багатопартійна система представлена в Польщі майже 400 зареєстрованими політичними партіями. Приблизно 150 партій висували своїх кандидатів на парламентських виборах в 1993 році. Вступати до політичних партій мають право всі громадяни, окрім високопоставлених державних службовців. Партії можуть отримувати фінансування з державного бюджету тільки на проведення передвиборчих кампаній. Законодавча влада належить Сейму, який має зверхність над Сенатом при вирішенні правових та бюджетних справ. Обидві палати мають право ініціювати прийняття нових законів так само як Президент, уряд та щонайменше 100 000 громадян. Президент має право накладати "вето" на закони, прийняті Парламентом, хоча останній може скасувати накладене "вето" двома третинами голосів. За Конституцією 1997 року більшість було піднято до трьох п'ятих.

Референдуми можуть бути організовані з ініціативи Сейму чи Президента, що має бути затверджено Сенатом. Вони можуть бути ініційовані стосовно справ виключної державної важливості (Стаття 125(1) нової Конституції), особливо для ратифікації міжнародних угод чи бюджетного законодавства.

В квітні 2001 року Сейм прийняв нове законодавство, що регулює виборчий процес та поправки щодо Закону про політичні партії. Законом змінено систему підрахування голосів, яка також є системою пропорційного представництва, але основана на іншому методі отримання місць в парламенті. Вона дозволить зробити більш чітке відображення переваг виборців та зменшити перебільшене представництво великих партій. Вибори до Сенату здійснюються на основі більшості голосів.

Поправки щодо закону про політичні партії регулюють порядок фінансування з метою зменшити корупцію. Згідно з новим законом, партії будуть отримувати значне фінансування, що загалом становитиме приблизно 55-60 мільйонів злотих (€13.75-15 мільйонів) щорічно. Якщо партія подолає тривідсотковий бар'єр, то на наступних виборах отримуватиме державні субсидії. Сума субсидії залежатиме від кількості дійсних голосів, відданих за партію. В той же час фінансування партій підвищить рівень перевірки правильності відданих голосів. Згідно з законом партіям у подальшому буде заборонено збирати кошти у громадян та отримувати фінансування чи будь-яку допомогу від кампаній. Внески від приватних осіб не можуть перевищувати 11 000 польських злотих (€ 2750) щорічно. Всі платежі реєструються. Партіям заборонено отримувати прибутки від здавання в оренду нерухомості чи комерційної діяльності.

Ці поправки демонструють важливий шаг у напрямку забезпечення прозорого функціонування політичної системи.

Функціонування Парламенту

Парламентські вибори 1991, 1993 та 2001 років, а також президентські вибори 1995 та 2000 року були вільні та проходили чесно. Їх результатом стала передача влади новому Парламенту та новому президенту. В обох випадках передача влади здійснювалась мирно та без перепон. Парламент функціонує задовільно. Його влада поважається, а опозиції не чиняться перепони для її діяльності.

Структура Виконавчої влади

Президент Республіки обирається на п'ять років шляхом прямого голосування громадян, які мають право голосу на основі простої більшості голосів. Президент призначає Прем'єр-Міністра, який формує уряд. Члени уряду також можуть призначатись президентом. До прийняття конституції 1997 року Прем'єр-Міністр перед призначенням Міністра Закордонних справ, Міністра оборони та Внутрішніх справ мав чекати затвердження кандидатур президентом. Уряд та Міністри в своїй діяльності підзвітні Сейму. Нещодавно Польща прийняла законодавчий акт "люстрацію", дія якої поширюється на всю виконавчу владу. Згідно з "люстрацією" політики найвищого рангу та урядовці мають присягатись, що вони не працювали у секретних службах у період між 1944 та 1990 роками. Це має робитись під наглядом спеціального суду, який відповідає перед Верховним Судом, що перевіряє правдивість клятви, використовуючи власні архіви секретних служб. Робота на секретні служби автоматично не забороняє службовцю обіймати пост, але у разі приховування такої інформації згідно з законом забороняє людині обіймання державних посад на період у десять років.

Місцеві уряди представлені у 49 воєводствах, у яких воєвода (місцевий губернатор) є представником Центрального уряду.

Існує два яруси місцевої влади: муніципалітети (2468), в яких ради обираються прямим голосуванням, у якому беруть участь всі громадяни, які мають право голосу, терміном на чотири роки; місцеві збори на рівні воєводств (49), члени яких обираються муніципальними радами. Місцеві збори мають обмежені кошти та не мають власного бюджету. Муніципалітети мають

широкі владні повноваження, але знаходяться у фінансовій залежності, тому що 85% їх бюджету формується з ресурсів державного бюджету.

З 1 січня 1999 року здійснена Фундаментальна адміністративна реформа на центральному, регіональному та місцевому рівнях. Реформа усунула існуючі структури та створила три рівня влади – органи місцевого самоврядування: на рівні Регіону (Воєводства), земель (Повіти), комун (Гміни). Реформа зменшила число воєводств з 49 до 16. Регіональне самоврядування буде представлено 16 воєводствами, що управлятимуться Воєводами, які призначаються центральним урядом та депутатами Рад (Сеймиків). Сеймики відповідатимуть за розвиток і впровадження регіональної економічної політики та матимуть незалежні законодавчі права та бюджети. На рівні земель буде створено 308 Повітів плюс 65 міських Повітів. До повітів обиратимуться депутати (в середньому один депутат на 100 тис. населення), до їх компетенції входить закріплене за повітом майно, розпорядження прибутками та відповідальність за наданням соціальних послуг. Нова система включає "принцип рівності", що дозволить проводити перерозподіл коштів між регіонами. Вибори у нові органи влади відбулись 11 жовтня 1998 року.

З липня 1996 року у Польщі діє Акт Соціальної Служби. Стаття 51 нової Конституції 1997 року визнає право громадян мати доступ до адміністративних документів, які їх стосуються. Цей Акт, було переглянуто у 1998 році і з 1 червня 1999 року ці нововведення вступили в силу. Метою перегляду було встановлення відкритої, конкурентної системи. Така система забезпечує нову двоярусну систему прийому на роботу соціальних службовців, яка включатиме складання іспитів соціальними службовцями для отримання постійної роботи. Впровадження закону до 1999 року було дуже повільне. Більш швидкий зріст чисельності службовців дозволить підвищити ефективність роботи адміністрації та забезпечити належне виконання адміністративних можливостей. Головним завданням впровадження нового Акту є забезпечення рівних можливостей та відкритості щодо отримання посади соціального робітника.

Армія, поліція та секретні служби знаходяться під громадським контролем.

Структура Судової Системи

Гарантується незалежність Польської Судової системи по відношенню до інших державних структур. Судді призначаються Президентом Республіки за рекомендацією Національної Судової Ради – колегіального органу, заснованому у 1989 році, чий 24 члени складаються з суддів, що призначаються судовим органом, до якого вони належать. Президент має право блокувати пропозицію Ради (хоч прецедентів ще не було), але не може призначити суддю, якого не рекомендувала Рада. Державна Судова Рада призначає суддів Верховного Суду. Державний Трибунал, чий члени обираються Сеймом, розглядають кримінальні справи проти вищих державних службовців.

Служба Народної Прокуратури знаходиться під юрисдикцією Міністра Юстиції, у підпорядкуванні якого знаходиться "Генеральний Прокурор". Міністр Юстиції призначає прокурорів. Адміністративні справи регулюються "Адміністративно-процесуальним кодексом" та можуть апелюватись до Вищого адміністративного Суду, рішення якого можуть оспорюватись в адміністративній палаті Верховного Суду. Останнім часом Верховний суд розробив інститут прецедентного права, який краще захищає права громадян. Верховна Палата Контролю розглядає фінансові та адміністративні справи, здійснює моніторинг всіх урядових структур, структур, які фінансуються з державного бюджету, та місцевих органів влади. Всі справи, що розглядаються, можуть бути ініційовані Президентом, Сеймом, Прем'єр-Міністром, а також ініційовані самою Палатою.

Польща має Омбудсмена, який призначається Сеймом зі згоди Сенату на період чотири роки. Його завданням є розгляд скарг, поданих йому приватними особами, які він може передавати до

Конституційного Суду. Конституційний Суд слідкує за відповідністю законів Конституції. Його судді обираються Сеймом на період 9 років, та не можуть бути обрані на другий термін.

Права людини та захист прав меншин

Польща ввела цілу низку внутрішніх правил, створених для того, щоб забезпечити захист прав людини та прав меншин. Дотримання цих прав також гарантується підписанням відповідних міжнародних конвенцій, найголовнішою з яких є Європейська Конвенція Захисту Прав Людини та її додаткові протоколи. Стаття F Договору про Європейський Союз дотримання прав людини становить головну частину "acquis": "Будь-яка держава, що бажає стати членом ЄС, має ратифікувати Конвенцію". У січні 1993 року Польща, яка з 1991 року була членом Ради Європи, ратифікувала Європейську конвенцію захисту прав людини. Більшість додаткових протоколів були ратифіковані у період між травнем 1993 року та жовтнем 1994 року. В травні 2002 року Польща підписала Протокол № 13 Європейської Конвенції Прав людини, яка скасовує застосування смертної кари незалежно від скоєного злочину.

Польща також дозволяє громадянам звертатись до Європейського Суду у тих випадках, коли вони вважають, що їх права, прописані Конвенцією, порушуються.

Польща також ратифікувала конвенцію по попередженню тортур, але підписала тільки основний текст конвенції по правам меншин та Європейську Соціальну Хартію (тільки ті її частини, що можуть бути співставлені з польським законодавством). Польща також ратифікувала всі конвенції ООН, що стосуються Захисту прав людини.

Таким чином, на сьогоднішній день в Польщі діє ряд законів, які гарантують належний захист прав людини. Згідно з Статтею 91 польської Конституції, будь який міжнародний документ, який був повністю ратифікований Сеймом, набирає сили закону та має перевагу над національним законодавством.

Громадські та Політичні Права

Польські громадяни мають майже необмежене право звертатись до суду. У відповідності з польською правовою системою громадянам гарантується надання послуг адвокатів під час судового процесу. Однак подання апеляцій не дозволяється у випадку дисциплінарних справ проти членів збройних сил, соціальних робітників та медиків. Новий Карний кодекс було прийнято Сеймом в останньому читанні 6 червня 1997 року, який скасував смертну кару в Польщі. Випадок несанкціонованого утримання під вартою виключено, тому що його час скорочено до 48 годин, та у відповідності з реформою, впровадженою в серпні 1996 року, не може бути збільшеним без втручання суду. Тимчасово затримані не мають право користатись послугами адвокату доти, поки прокурор не висуне обвинувачення. Максимальний період тимчасового утримання становить 2 роки.

Створено інститут Комісару з захисту прав людини (Commissioner for Civil Rights Protection (CCRP)). До його складу входять 190 робітників, які забезпечують належне функціонування комісаріату, що вніс значний вклад у захист прав громадян. Комісар призначається Сеймом терміном на п'ять років, його рішення є остаточними, громадяни можуть вільно звертатись до комісаріату, який заслужив репутацію високо компетентного інституту.

Всі громадяни, які досягли віку 18 років, мають право голосувати.

У Польщі гарантується свобода об'єднань. Об'єднання можуть бути вільно засновані, та, як зазначив Верховний суд у 1993 році, звернення до суду для реєстрації громадського об'єднання не дає суду повноважень судити саме звернення.

Третій сектор в Польщі розвивається достатньо динамічно (існує більш 17 тис недержавних організацій (НДО), не зважаючи на те, що вони певною мірою залежать від субсидій, які отримують від громадських установ чи міжнародних організацій. Польське податкове законодавство не передбачає статусу неприбутковості, тому організації чи об'єднання користуються правом на пільгове оподаткування.

Свобода зборів гарантована.

Свобода вираження думок гарантована.

Економічні, Соціальні та культурні права

Право власності в Польщі гарантується. Експропріація дозволяється тільки заради суспільного інтересу і має бути відшкодованою у повному обсязі.

Право на мінімальний прожитковий мінімум гарантовано Конституцією.

Право на охорону здоров'я закріплене в новій Конституції, якою також встановлено захист сімей інвалідів та самотніх людей.

В Польщі гарантована свобода профспілок. Виняток становлять державні соціальні працівники, які не мають права сформувати профспілку. На сьогоднішній день у Польщі зареєстровано 318 профспілок. Право на страйки визнається законом 1991 року крім тих сфер, які визнаються "життєво важливими". Загалом, на протязі 1990-х відбувся суттєвий спад кількості страйків порівняно з попереднім десятиріччям.

Вільний доступ до освіти та свобода віросповідання також гарантуються. Нова Конституція 1997 року підтверджує свободу конфесій та принцип нейтральності держави по відношенню до різних релігій.

Права меншин та їх захист

Меншини складають незначну частку Польського населення (приблизно 1,3%). Стаття 35 Конституції гарантує право меншин на збереження та розвиток своєї мови, культурних особливостей та традицій, а також мати власні культурні, релігійні та освітні заклади. Меншини також користуються спеціальними виборчими правилами, згідно з якими їм дозволяється мати власних представників в Сеймі, які обираються до Сейму меншою кількістю голосів.

Адміністративна інфраструктура для вирішення справ меншин добре розвинена. На державному рівні створено Міністерський Комітет у справах меншин, до якого, крім інших, увійшли міністри внутрішніх справ, юстиції, закордонних справ, освіти, праці та соціальних справ. У функції комітету входить розглядати справи, пов'язані з проблемами меншин, в тому числі попередження порушення прав меншин. Підрозділ національних меншин, який входить до структури Департаменту з питань громадянства при Міністерстві внутрішніх справ, надає підтримку комітету, а також встановлює контакти з місцевими органами влади та групами меншин для вивчення їх незадоволення та збирання скарг. Незалежно від цих урядових структур при інституті Омбудсмана було створено Підрозділ захисту прав іноземців та національних меншин, який спеціально займається моніторингом прав національних меншин. Скарги щодо порушення прав меншин складають менш ніж 1% всіх скарг, що отримуються, тож існування спеціального підрозділу робить можливим реагувати на всі скарги, що подаються до підрозділу.

Приділяючи особливу увагу Рома (циганам), у лютому 2001 року Рада міністрів започаткувала Пілотну урядову програму „Циганська громада Малопольської провінції 2001-2003”. Згідно з

планом пріоритетними визнані такі сфери, як освіта, подолання безробіття, охорона здоров'я, умови життя, безпека, культура та поширення знань про Ромську національну меншину.

Економічні реформи

Населення Польщі дорівнює 38,6 мільйонів. Її ВВП становить близько 200 мільярдів єкю (виражено з купівельної спроможності); чисельність польського населення складає близько 11% населення ЄС, в той час коли економіка дорівнює лише 3%. ВВП в перерахунку на душу населення становить 31% від аналогічного показника в середньому по ЄС. Місячна заробітна платня становить приблизно 250 єкю. Польща третьою з країн Центральної Європи, після Угорщини та Чеської Республіки, вступила до Організації економічного розвитку та співробітництва у 1996 році. У 1995 році Польща стала членом ВТО, вже будучи членом Генеральної Угоди по митним Тарифам та торгівлі (General Agreement on Tariffs and Trade (GATT) з 1967 року. Польща також є однією з держав-засновниць Центральноєвропейської асоціації вільної торгівлі (Central Europe Free Trade Association (CEFTA).

Досягнення Польщі щодо виводу економіки з кризи

Коли в січні 1990 року Польща почала "шокову терапію" для своєї економіки, в країні накопичилась ціла низка політичних та економічних проблем, причиною яких була неспроможність подолати сучасні та минулі помилки. В 1980 році підвищення цін на продовольчі продукти спричинило серію страйків, очолюваних "Солідарністю". Польщі не вдалось розрахуватись із своїми зовнішніми боргами. Військова влада даремно намагалась відновити якийсь економічний порядок та на кінець 1980-х років було зрозуміло, що польська економіка приречена на занепад. Неспроможна погасити один з найбільших боргів в світі на протязі більш 10 років, країна не могла більше розраховувати на будь-які зовнішні позики. В такій ситуації Захід застосував економічні санкції. Частина економіки, що контролювалась державою, опинилась у стані повної стагнації, в країні гостро не вистачало навіть необхідних товарів споживання. В кінці 1980-х Польща переживала гіперінфляцію.

Хоча новий план виводу економіки з кризи (План Бальцеровича) був рішучим та доволі послідовним, його застосування не принесло бажаних змін, окрім деяких, що відбулись в уряді. Порівнюючи економічні реформи в Польщі з тим, що відбувалось в інших країнах, де відбувалось реформування економіки, можна побачити, що економічний зріст в Польщі був дуже низьким. Економічне „пробудження” в Польщі розпочалось у 1992 році, у 1995 вона вийшла на рівень виробництва докризового періоду, і далі економічні показники продовжували зростати. В листопаді 1996 році Польща стала членом Організації економічного розвитку та співробітництва (Organization for Economic Co-operation and Development (OECD). Роздрібнені сільськогосподарські земельні володіння створювали проблеми у реструктуризації сільського господарства, але і її вдавалось долати, дозволяючи неофіційну оренду та лізинг.

Єдиним плюсом польської економіки було те, що навіть за комуністичних часів деяка частина її знаходилась у приватному секторі, особливо у сільському господарстві. На межі змін у 1989 році приблизно одна третина робочих рук Польщі знаходилась у приватному секторі, виробляючи одну чверть ВВП. Це одне з пояснень жвавого розвитку приватного сектора після падіння комуністичного режиму. Кількість приватних підприємств значно зросла дуже швидко. Цей процес відбувався в основному за рахунок створення нових приватних підприємств, а не за рахунок формальної приватизації державного майна. Близько 65% працездатних поляків на кінець 1990-х років було зайнято у приватному секторі, який тоді виробляв 60% ВВП. В основному це були маленькі фірми, більш 95% яких складаються з 5 робітників чи менше. Загальна чисельність приватних підприємств на сьогодні у три рази більше, чим чисельність державних. Зріст приватного сектору у великій мірі сприяє притягненню інвестицій та зросту експорту.

Програма реформування економіки розпочалась з лібералізації цін та торгівлі. Починаючи з січня 1990 року, більшість цін в Польщі визначались ринком, хоча ціни на деякі товари знаходились під державним контролем: енергія, громадський транспорт, медикаменти та горілчані вироби, ціни на оренду житла. Так як ці товари є важливими товарами повсякденного споживання, вони відігравали значну частку інфляції – 23%.

На початку періоду реструктуризації економіки відбулась значна лібералізація зовнішньої торгівлі. Більшість тарифних та безтарифних торговельних бар'єрів було усунуто в 1990 році, а ті, що було залишено, стали більш прозорими. Кількісні заборони на імпорт сільськогосподарських товарів було замінено тарифами в травні 1995 року.

У 1991 році для надання підтримки експортерам та банкам, що фінансують експортні трансакції, було створено Корпорацію страхування експортних кредитів, якою в основному володіють урядові структури та державні банки.

Складовою частиною лібералізації торгівлі було перетворення в 1991 році польського злотого на конвертуєму валюту для торговельних трансакцій та досягнення повного статусу конвертуємості в 1995 році.

Починаючи з 1997 року, у Польщі розпочато процес реформ, спрямованих на зміну порядку формування державного бюджету. В липні 1998 Президент та Парламент дійшли згоди щодо плану територіальної децентралізації, згідно з яким кількість територіальних одиниць в Польщі зменшувалась до 16. При розв'язанні цього питання правляча коаліція та опозиція перший раз за багато років дійшли згоди, що дало надію на успішне подальше просування процесу реформ. Уряд переглянув систему громадських фінансів та затвердив план приватизації, у якому простежувались посилення на пенсійну реформу. Розпочалось спільне вирішення економічних проблем. Так, Польща консультувалась з Європейською Комісією щодо реструктуризації металургійної промисловості. Спеціалісти Світового Банку брали участь в обговоренні плану реструктуризації вугільної промисловості.

У липні 1998 року Польський уряд прийняв рішення закінчити приватизацію майна, що залишалось в державній власності до кінця 2001 року. Серед державних підприємств, призначених для приватизації, були названі найбільші польські компанії, в тому числі два сталеливарних комбінати – Хута Катовіце та Хута Хенджиміра – які підпали під план реструктуризації, розробленому разом з Європейською Комісією. План також передбачав продаж частини державних телекомунікацій та приватизацію другого за величиною нафтопереробного заводу. На 1999 рік була намічена приватизація державної авіакомпанії LOT та страховального гіганта PZU, а також створення компанії шляхом злиття частини найбільшого нафтопереробного заводу з найбільшою компанією, що торгує паливом. Приватизація національної залізниці та державних банків – Ощадного банку РКО ВР та групи кооперативних сільськогосподарських банків BGZ – має завершити процес приватизації до кінця 2001 року.

Кошти, отримані від приватизації, під яку підпадає близько 1800 компаній та 35% польських працівників, становитимуть близько 100 мільйонів злотих. Близько 40 мільйонів з цих коштів піде на відшкодування збитків громадянам, чия власність була конфіскована під час комуністичного режиму. 20 мільйонів злотих планується витратити на задоволення судових рішень Конституційного Суду щодо компенсації заборгованостей по платні та пенсіям, які не виплачувались у минулому. Інші 20 мільйонів будуть використані для проведення пенсійної реформи.

До кінця 1998 року польські громадяни мали конвертувати свої приватизаційні сертифікати в акції (долі) у 15 Національних інвестиційних фондах. Ці фонди були створені у 1995 році для фінансування приватизації близько 500 підприємств. З червня 1998 року всі частки польських громадян зареєстровані на Варшавській Біржі (WSE).

У червні 1999 року уряду вдалось досягти згоди щодо реформування податкової системи. Реформа запровадила спрощену систему оподаткування, зниження податкових ставок, розширення податкової бази та зупинення росту тіньової економіки. Передбачалось, що реформа приведе до поступового зниження податку на корпорації до 22 % у 2003 році, скасує відрахування податку на прибуток у 2000 році та знизить ставки податку на прибуток у 2001 році.

Досягнення Польщі щодо відповідності стандартам Європейського Союзу

Однією з найголовніших умов вступу Польщі до Європейського Союзу, згідно з рішенням Ради Європи, прийнятим у Копенгагені у 1993 році, є "Можливість приймати на себе зобов'язання членів Європейського союзу". В рамках цієї вимоги Польщі треба було привести у відповідність до стандартів ЄС національні стандарти в таких сферах:

- "Внутрішній ринок без кордонів";
- Інновації;
- Економіка та фіскальна справа;
- Секторна політика;
- Економічна та соціальна єдність;
- Якість життя та навколишнього середовища;
- Правосуддя та внутрішні справи;
- Зовнішня політика;
- Фінансові питання;
- Адміністративні можливості.

Внутрішній ринок без кордонів

Стаття 7 Європейської угоди визначає внутрішній ринок Європейського Союзу є єдиним торговельним простором без внутрішніх кордонів, на якому здійснюється вільне пересування товарів, осіб, послуг та капіталу. Внутрішній ринок є стрижнем європейської інтеграції та оснований на прозорій ринковій економіці, існування якої вимагає наявності конкуренції, єдності економіки та соціальної сфери.

Ефективність впровадження свобод, прописаних у Європейській Угоді, потребує не тільки відповідності таким важливим принципам, як наприклад, відсутність дискримінації чи взаємне визнання національних правил обумовлених постановами, Суду Справедливості – але також одночасне впровадження серії загальних вимог. Вони розроблені для забезпечення безпеки, громадського здоров'я, турботи про навколишнє середовище та захист прав споживачів, громадської довіри до сфери послуг, наявності добре кваліфікованих спеціалістів у різних сферах занять, а також, що є найбільш необхідною умовою – створення та координація регуляторних та моніторингових механізмів. Систематичні перевірки та інспекції необхідні для забезпечення правильного впровадження правил, встановлених ЄС всередині єдиного ринкового простору, а не під час перетинання кордонів.

Кроки наближення до стандартів ЄС

- Асоціативна Угода між ЄС, його членами та Польщею, що набрала сили 1 лютого 1994 року. передбачає негайне чи послідовне виконання зобов'язань, деякі з яких - взаємне забезпечення свободи ініціативи, національного режиму, вільної торгівлі, інтелектуальної власності та соціального забезпечення.
- Біла Книга (White Paper) підписана в 1995 році, є своєрідним посібником, ціллю якого є надання допомоги країнам-кандидатам у підготовці їх до інтеграції у єдиний ринок, в якому подаються детальні визначення законів, що стосуються єдиного ринку. Вона визначає "ключові заходи", які містять безпосередній вплив на вільне пересування товарів, послуг, особистостей та окреслює умови, необхідні для функціонування законодавства, у тому числі законодавчі та організаційні структури.
- Комітет Технічної допомоги та обміну інформацією (Technical Assistance Information Exchange Office (TAIEO)) був створений з метою надання необхідної технічної допомоги в таких сферах, як законодавство, яке обумовлено у Білій Книзі.

Загальна структура функціонування Єдиного Ринку

Незважаючи на сферу діяльності, зобов'язання мають виконуватись на основі загальноприйнятих правил. Це є важливою умовою, оскільки економіки всіх країн-членів ЄС функціонують в умовах однієї загальної структури, звідси складаються і загальні умови конкуренції. Зобов'язання містять правила конкуренції, оподаткування, відкритість робочих місць, єдині умови для контрактів на постачання та надання послуг, гармонізацію правил щодо інтелектуальної власності, гармонізацію правил щодо корпоративних законів та бухгалтерського обліку, захист приватної інформації, передача судових справ та визнання рішення суду.

Заходи, застосовані в Польщі для пристосування до умов єдиного ринку.

Закон про соціальне забезпечення прийнятий у Польщі у 1994 році з метою створення універсальної системи соціального забезпечення, ґрунтованого на принципах відкритості та чесної конкуренції. Незалежний Комітет Соціального забезпечення відповідає за різні аспекти соціального забезпечення в Польщі.

В сфері інтелектуальної та промислової власності польська законодавча система була піддана ретельному перегляду, у руслі переходу державної економіки до ринкової. Було прийнято новий закон, який захистив всі сфери промислової власності (патенти, торговельні марки, дизайн та моделі) та інтелектуальну власність.

До кінця 1998 року Польща приєдналась до всіх міжнародних конвенцій, що адмініструються Світовою Організацією Інтелектуальної Власності (World Intellectual Property Organization (WIPO)), які регулюють права на промислову власність. З 1 січня 1998 року в Польщі почала діяти система захисту прав на інтелектуальну власність.

Польська влада планує провести кодифікацію текстів законів про промислову власність та внести до них поправки, які в той же час забезпечать повну відповідність законодавству ЄС стосовно промислової власності та Угоді стосовно торговельних аспектів прав на інтелектуальну власність (Agreement on the trade related aspects of intellectual property rights TRIPs). Введення у силу кодексу передбачалось у 1997 році, але було відкладено на 1998 рік. Польща є учасницею угоди TRIPs та почала виконувати її умови з 1 січня 2000 року.

Польський закон про компанії складається з декількох законодавчих актів, але в більшості з Комерційного Кодексу. Польськими законами визнається широкий спектр організаційних форм компаній.

Стосовно бухгалтерського законодавства Закон Польщі про бухгалтерський облік набрав чинності 1 січня 1995 року. До нього було додано декілька ординацій та постанов. Правила ведення єдиного з ЄС бухгалтерського обліку встановлювались резолюціями.

В Польщі також з 1995 року діє закон про Аудиторів та Національну Раду Професійних аудиторів, яка видає сертифікати на право проведення кваліфікованого аудиту та відповідає за їх діяльність.

Чотири свободи

До визначення "чотири свободи" (Four freedoms) в рамках ЄС відносяться:

- **Вільне пересування товарів;**
- **Вільне пересування капіталу;**
- **Вільне пересування осіб;**
- **Вільне надання послуг.**

Вільне пересування товарів

Польща зробила декілька значних кроків у напрямку створення умов для вільного пересування товарів. Зокрема в країні розпочалась лібералізація торгових цін та іноземних режимів обміну, запроваджені легальні та комерційні правила, що забезпечують безпеку та відкрите функціонування приватних бізнесменів.

Найголовнішим завданням польської влади для забезпечення "вільного пересування товарів" стало приведення у відповідність польських стандартів до стандартів ЄС. Для цього було застосовано цілий ряд заходів.

В сфері сертифікації промислової продукції в березні 1997 року було підписано **Протокол Європейської Угоди про Єдині Цінності** між ЄС та Польщею. Метою цього протоколу є прискорення процесу гармонізації польського законодавства з відповідним законодавством ЄС та покращення якості системи відповідності польських товарів для прийняття їх на ринку ЄС з відповідним сертифікатом якості "CE mark".

Влітку 1999 року були внесені поправки до Закону про Тестування та Сертифікацію, які усували існуючі торговельні бар'єри. Дія закону в новій редакції почалась 10 вересня 1999 року. Загалом, до кінця 1999 року Польща пристосувала до відповідного законодавства ЄС 20 % власних законів. З квітня 2000 року у Польщі почав діяти закон про **Єдині цінності**. Цим законом створювалась основа для створення подальшого законодавства щодо відповідності Польських стандартів Європейським. Ключовим елементом закону є відділення функцій акредитації від функцій сертифікації, а також уніфікація діяльності по акредитації, для здійснення якої створювався Польський центр Акредитації (РАС). Розподіл функцій у здійсненні акредитації, сертифікації та стандартизації стало значним кроком у напрямку реалізації директив так званого Нового Підходу. В цілому до березня 2000 року польська влада адаптувала 30% загальної кількості Європейських стандартів.

У жовтні 2000 року було внесено поправки до Закону про Стандартизацію. Ці поправки дозволили впроваджувати Європейські стандарти шляхом застосування так званого "методу обкладинки" (схвалення Європейських стандартів на одній з офіційних мов європейських організацій стандартизації без перекладу їх на польську мову). Ці поправки, разом з прийняттям "Програми стандартизації на 2001-2003 роки" прискорили весь процес стандартизації товарів. На червень 2001 року Польський комітет стандартизації адаптував 45% загальної кількості Європейських стандартів

з 80% необхідних для набуття членства в Європейських організаціях стандартизації (СЕН та СЕНЕЛЕС). Комітет з питань Європейської інтеграції у лютому 2001 року затвердив "Розклад адаптації польських стандартів", який визначав червень 2002 року кінцевою датою адаптації стандартів.

Вільне пересування капіталу

Європейська Угода встановлює принцип вільного пресування капіталу між Польщею та країнами Європейського Союзу.

У цьому напрямку Польща прийняла низку заходів. У 1997 році було прийнято Закон про обмін валют, який зробив повністю вільними поточні трансакції та значну частку валютних трансакцій. Також з кінця 1999 року законом скасовувались всі обмеження по валютних трансакціях між Польщею та країнами ОЕСД. Того ж 1997 року з введенням в дію Закону про Національний Банк та Акт про Банківський закон було змінено функціонування банківської системи, яка була пристосована до стандартів ЄС та ОЕСД. У січні 1998 року набрав сили закон про Національну торгівлю, у якому відобразилось розширення діяльності валютного ринку, а також необхідність його лібералізації у відповідності з вимогами ОЕСД. В лютому 1998 року прийнято закон про інвестиційні фонди, який відкрив більше можливостей для інвестицій, шляхом створення нових категорій фінансування, частково з джерел ЄС.

У лютому 2001 року у Польщі вступили в силу поправки до Закону про нерухомість, які дозволили купувати нерухомість іноземним громадянам. Сила закону не поширюється на придбання природних ресурсів, земель та лісів.

Значним досягненням стало прийняття у грудні 2001 року законодавства щодо відмивання грошей. Законом передбачалось створення Підрозділу Фінансової Інформації, який контролюється "Генеральним Інспектором фінансової інформації" (GIFI). Згідно з законом, фінансові інституції мають реєструвати всі трансакції, які перевищують 10 000 євро. Генеральний інспектор має право затримувати всі підозрілі трансакції на 48 годин та передавати документи, що їх стосуються, в прокуратуру. Прокурор має право затримати трансакцію, якщо, на його думку, вона не відповідає вимогам закону.

Вільне надання послуг

Основою для вільного надання послуг є заборона дискримінації, зокрема на підставі національності та національного законодавства.

Новий Закон про Банки, що вступив в силу 1 січня 1999 року дозволив, створювати в Польщі філії іноземних банків.

В страховій сфері іноземним фірмам було надано дозвіл відкривати в Польщі свої представництва, більш того, у відповідності з вимогами ЄС ці фірми отримували такі ж самі права, як і польські колеги.

В сфері цінних паперів Польща досягла значного успіху у пристосуванні власного законодавства до законодавства ЄС.

В сфері вільного надання послуг (не фінансових) та вільного заснування організацій було прийнято ряд законів, які дозволили значною мірою пристосувати сферу послуг до стандартів ЄС. У листопаді 2000 року були прийняті поправки до закону про захист особистостей та власності. Ці поправки наберуть сили з моменту набуття Польщею статусу повноправного члена та дозволить отримувати ліцензії *охоронців* та ліцензії на надання послуг особам, які не є громадянами Польщі.

В сфері *туризму* в січні 2001 року вступили в силу поправки до цілого ряду законів, в тому числі Закону про туристичний сервіс, Закону про вищу освіту та Закону про вищу професійну освіту. Зокрема, в серпні 2000 року Міністр освіти видав ординацію, згідно з якою, особи, котрі надають послуги екскурсоводів, мають документально завіряти знання іноземних мов.

У грудні 2000 року увійшли в силу поправки до Цивільного Кодексу, які поширювали права Комерційних агентів.

У вересні 2001 року були прийняті поправки до законів, які стосуються банківського сектору. Основним завданням внесення змін до законів було досягти якомога більшої схожості польської банківської системи з банківською системою ЄС.

Вільне пересування осіб

Вільне пересування осіб включає в себе дві концепції у різних логічних площинах. З одного боку, воно тісно пов'язано з принципом єдиного ринку і передбачає відсутність контролю, коли людина перетинає зовнішні кордони країн, які є членами ЄС. З іншого боку, воно стосується Угоди про "Громадянство Союзу" і надає кожному громадянину ЄС особисте право вільно пересуватись та мешкати в рамках території країн-членів ЄС.

Скасування перевірок громадян при перетинанні кордонів країн-членів ЄС відноситься без виключення до всіх осіб, незважаючи на їх національність

(а) Вільне пересування громадян Союзу, свобода мешкання та взаємне визнання дипломів та кваліфікації спеціалістів.

Європейська Угода забезпечує принцип відсутності дискримінації відносно робітників та їх сімей, які легально працюють. До цього принципу входить забезпечення прав на соціальну безпеку та надихає держави ЄС на укладання двосторонніх договорів з Польщею щодо доступу на свої ринки робочої сили.

Від початку процесу реформ Польщі вдалось забезпечити відносну відкритість щодо в'їзду на її територію при наявності візи, яка, до речі, непотрібна громадянам ЄС. Право мешкати на території Польщі гарантується наявністю візи чи спеціальної карти, яка є еквівалентом виду на мешкання. Отримання дозволу на помешкання є умовою для отримання дозволу на працю.

В сфері ***взаємного визнання професійних кваліфікацій*** було досягнуто прогресу з прийняттям Закону "Про визнання кваліфікацій для професій, отриманих в країнах Європейського Союзу", який було прийнято в травні 2001 та який увійде в силу з моменту набуття Польщею повноправного членства в ЄС.

У лютому 2001 року було прийнято Закон "Про професії медичної сестри та акушера(ки)". Головною метою цього закону є створення системи взаємних вимог до професійної кваліфікації медичних сестер та акушерок, шляхом визначення мінімальних вимог до освіти. У вересні 2001 року було прийнято закон, що стосувався професії терапевта, який надавав право лікарям, що є громадянами ЄС, працювати за спеціальністю в Польщі.

У серпні 2001 року були внесені поправки до закону про будівництво, якими визнавались кваліфікації архітекторів, а в вересні 2001 підписано закон "Про ветеринарну хірургію та ветеринарні палати".

В травні 2001 року внесена поправка до Закону про "Страховання здоров'я". Від того часу іноземні громадяни, які мають дозвіл на помешкання, в тому числі і дозвіл на роботу, незважаючи, чи є

дозвіл постійним, чи тимчасовим, мають таку ж медичну страховку, як і громадяни Польщі, які мешкають у рамках кордонів країни.

Щодо співробітництва у сфері соціальної безпеки, були підписані двосторонні угоди з Великою Британією, Швецією, Люксембургом, Австрією, а також конвенції з соціальної безпеки були підписані між Польщею та Люксембургом, та між Польщею та Нідерландами.

Інновації

Інформаційне суспільство та телекомунікації

Економічні та соціальні досягнення Польщі, які стали можливими за умов використання інформаційних технологій та телекомунікацій, дійсно вражаючі. До 1989 року цим потенціалом в країні зневажали. Результатом такого зневажання було те, що попит на комп'ютери різко зріс. Кількість персональних комп'ютерів у 1994 році дорівнювало 7,3 на 100 жителів. Станом на 1997 рік число комп'ютерів з доступом в Інтернет дорівнювало 1,4 на 1000 жителів, і якщо вважати цей показник рівнем розвитку інформаційного суспільства, то він був дуже низьким. Головною причиною такого положення є нерозвинена система телефонних ліній разом з поганою якістю сервісу.

В кінці 1980-х років ступінь розвинення в Польщі телефонних ліній був одним з найнижчих в Європі, а обладнання, з якого складалась мережі, було застарілим. Особливо погано розвиненими телефонні комунікації були в сільській місцевості. У 1990 році вступив в силу новий закон про телекомунікації, який створив нову одиницю Акціонерна Спілка Польські Телекомунікації (Telekomunikacja Polska – Spółka Akcyjna (TPSA)) національного оператора. На той час це було мінімальною вимогою Європейського Союзу. Міністерство зв'язку видало багато ліцензій компаніям, які бажали стати місцевими операторами. Після зміни уряду в 1993 році політика у цьому секторі була змінена на монополістичну і тільки деякі компанії-оператори були залишені на ринку у тих регіонах, де вплив TPSA лишався слабким. TPSA розширила телефонні мережі до 19 телефонів на 100 мешканців у 1995 року. Загалом, у період між 1991 та 1995 роками телефонна мережа зросла з 9,3 телефонів на 100 мешканців до 17,1, а у 1999 році число зросло до 23. Уряд поставив перед собою задачу збільшити це число до 30 у 2000 року (для порівняння на 1997 рік в Ірландії, Португалії та Греції це число дорівнює 44).

З 1996 року польський уряд видав ліцензії двом компаніям мобільного зв'язку, що використовують пан-Європейський цифровий стандарт (GSM). Число користувачів мобільними телефонами у 1997 році становило 1,3 на 100 мешканців, а у 1998 зросло до 5. Цифрові лінії на цей же період становили 20% всіх ліній.

У 1995 році були внесені поправки до закону про Телекомунікації 1990 року з ціллю адаптувати польське законодавство до законодавства ЄС. Регулятивна структура також складається з двох важливих законів. Перший з них – Закон про Економічну Діяльність Іноземних партнерів – регулює інвестування. Другий, Закон про Приватизацію державних підприємств – торкається приватизації державних телекомунікацій. Обидва закони націлені на прискорення та розширення процесу приватизації та інвестування польських телекомунікаційних компаній іноземними фірмами. До кінця 1997 року близько 24% польських законодавчих актів у сфері телекомунікації були приведені у відповідність із законодавством ЄС.

Від початку 1998 року польський уряд розпочав фінансування ключових політичних та інституційних елементів для впровадження в життя Глобальної Стратегії Інформаційного Суспільства, включаючи реалізацію політики "Завдання та напрями інформаційного суспільства в Польщі".

У кінці 1998 році уряд розпочав більш жвавішу політику приватизації у сфері телекомунікацій. Телекомунікаційний оператор TPSA, яким володіла держава, виставляв на продаж 15% своїх акцій, а на початку 1999 року уряд почав пошуки інвестора, який би був в змозі придбати наступні 25-30%. Ще 15% акцій були розподілені між працівниками компанії. Після цього держава перестала контролювати компанію.

У червні 2000 року було прийнято закон, згідно з яким у Польщі створювався Комітет регуляції телекомунікацій (URT), який став окремим незалежним органом, до компетенції якого входило регулювання системи телекомунікацій, в тому числі видавати ліцензії компаніям, що належали до колишнього Державного Агентства радіокомунікацій. Він також скасував ексклюзивні права TPSA та примусив компанію працювати з ліцензією.

У травні 2000 року Міністерство Поштового зв'язку та телекомунікацій схвалило "Стратегію розвитку телефонного зв'язку у сільській місцевості на 2000-2004 роки".

Згідно з висновком Європейської комісії, зробленому у 2002 році, польські місцеві телекомунікації були повністю лібералізовані до січня 2002 року. Також з січня 2002 року операторам, що надають послуги міжміського та міжнародного зв'язку, стало обов'язково отримувати ліцензії, а працювати під підпорядкуванням Комітету телекомунікацій та поштового зв'язку.

На 2002 рік у Польщі працювали три оператори в стандарті GSM. Модернізацію телефонних мереж було майже закінчено та збалансовано ціни на телефонні послуги.

Що стосується сфери управління телекомунікаціями, у березні 2002 року було створено новий Комітет регуляції телефонних комунікацій та поштового зв'язку, який став незалежним від ринкових операторів органом контролю.

Аудіовізуальна сфера

Відповідність стандартам ЄС в аудіовізуальній сфері має на меті забезпечення вільного надання аудіовізуального сервісу в рамках ЄС. Директива Телебачення без кордонів, яка застосовується до всіх компаній, що займаються віщанням, незважаючи на вид віщання (наземний, супутниковий чи кабельний), на форму власності, встановлює основні правила для транскордонного віщання.

Законодавча основа у польському аудіовізуальному секторі окреслена законом про "Радіо та телебачення" 1992 року, який встановлює статус державних віщальних компаній, ліцензування комерційних віщателів, програмні обов'язки державних та комерційних компаній, встановлює порядок реєстрації та ретрансляції програмних сервісів кабельних операторів, а також зборів та розподілення гонорарів.

Головним телевізійним оператором є Польське Телебачення, державна компанія, яка фінансується за рахунок реклами та гонорарами за видачу ліцензій. Решта ринку розподілена між рядом польських (іноді з частково з іноземним капіталом) наземними та супутниковим каналами та близько 1000 кабельних систем пропонують до 30 каналів.

Виробництво фільмів в Польщі знаходиться в руках компаній та студій, в тому числі незалежних. Американські дистриб'ютори контролюють майже весь Польський ринок.

Освіта та професійне навчання молоді

Статті 126 та 127 угоди про Європейський Союз зобов'язують країни члени ЄС сприяти розвитку якості освіти та впроваджувати політику професійного навчання, ціллю якої є досягнення

Європейських стандартів в освіті та посилення промислової адаптації і відповідальності за стан ринку праці, шляхом впровадження політики професійної освіти.

Європейська Угода передбачає співробітництво та підйом рівня освіти та професійної кваліфікації. Станом на 1997 рік Польща витратила 6,2% ВВП, що складає 16% державного бюджету. В Польщі є 11 університетів, в яких навчаються 8 700 000 учнів, 800 000 студентів та 540 000 вчителів. Польська освіта знаходилась в ізоляції до 1989 року. Загалом рівень освіти був високим, але вона знаходилась під політичним контролем. З 1989 року програма освітніх реформ мала на меті лібералізацію системи освіти, до якої зокрема входило надання більшої автономії та слідування вимогам ринку робочої сили.

Відповідальність за управління школами було віддано у відання воєводств, які звітуються перед Міністерством Народної Освіти. Стратегія Міністерства розрахована на підвищення освітніх стандартів до Європейських на протязі 15 років, до якої входить реалізація таких реформ:

- Реформа системи професійної освіти, метою якої є скорочення навчального процесу у загальних професійних школах;
- Збільшення чисельності учнів у системі навчальної освіти, яка веде до отримання сертифікату зрілості
- Збільшення на 20% чисельності студентів у віці від 20 до 24 років до 1997 року.
- Збільшення різноманітності та поширення можливостей отримання освіти після отримання сертифікату зрілості, шляхом створення освітніх закладів, які надають дипломи про освіту;
- Розвиток закладів післядипломної освіти та курсів підвищення кваліфікації, доступних для людей різних вікових категорій.

З березня 1998 року Польща успішно приймає участь у Європейських програмах "Сократ", "Леонардо да Вінчі" та "Молодь Європейського Союзу". Національні агенції цих програм були засновані в Польщі для промоції та надання інформації про дані програми.

Польські молодіжні організації з 1990 року залучені до програми "Європейська молодь" (European youth activities). З 1995 року молодіжне співробітництво між країнами Європи та Польщі було залучено у програму Молодь для Європи.

Розвиток технологій та дослідницької діяльності

Діяльність у сфері розвитку технологій та дослідницької діяльності на рівні ЄС має на меті покращання конкурентоспроможності Європейської промисловості, якості життя, а також підтримка стійкого розвитку, захисту навколишнього середовища та досягнення інших спільних цілей.

З вересня 1999 року відбулось об'єднання Польщі з П'ятою Структурною Програмою (1999-2002). Польща також відкрила свою поточну дослідницьку діяльність підприємствам, дослідникам та університетам з країн ЄС.

Конкуренція

Політика Європейського Союзу щодо конкуренції зводиться до забезпечення такої системи, при якій не було б перекосів у конкуренції на загальному ринку. Основні сфери застосування цієї політики – запобігання існуванню монополій та державної допомоги.

Польський закон "Про запобігання монополістичної практики" від 24 лютого 1990 року та внесені до нього 3 лютого 1995 року поправки заборонив монополії. У законі вміщені приклади заборонених угод, встановлено список зловживань, використовуючи привілейоване положення, та встановлює контроль над системою управління.

Управління у справах конкуренції та захисту прав споживачів, засноване в квітні 1990 року, відповідає за посилення закону про конкуренцію. До його обов'язків входить від слідкування монополістичної діяльності, запобігання практиці, що перешкоджає конкуренції, дослідження накопичень в економіці та моніторинг цін на ринку з обмеженим представництвом фірм на ньому. Також у Польщі є Антимонопольний Суд, який має досвід розглядання справ у сфері конкуренції.

Контролюючим органом щодо *державної допомоги* є підрозділ Міністерства Економіки.

У червні 2002 року Польща прийняла закон про умови допустимості та контролю за наданням державної допомоги підприємцям. Ціллю закону є якомога чіткіше визначення призначення державної допомоги, посилення відповідальності органів, які надають допомогу, визначати ті інституції, яким необхідна допомога.

Охорона навколишнього середовища та якість життя

Політика ЄС відносно охорони навколишнього середовища спрямована на встановлення принципів сталого розвитку, досягнення якого є одним з головних завдань секторної політики Європейського Союзу.

Вимоги Європейського союзу передбачають прийняття та адаптацію близько 200 законів, які охоплюють широке коло питань, в тому числі боротьбу з забрудненням води та повітря, утилізацію побутових та хімічних відходів, біотехнології, захист від радіації та збереження природи.

Екологічна ситуація в Польщі була загрозливою, особливо у вугільних районах, але у напрямку боротьби з забрудненням навколишнього середовища країна досягла значних успіхів у період реструктуризації економіки.

З 1989 року Польща доклала значних зусиль та використала великі ресурси для вирішення питання забруднення навколишнього середовища. За цей період було оновлено та реструктуризовано близько 300 заводів з очистки води. Для цього тільки у 1995 року Національним екологічним фондом було виділено 800 мільйонів доларів.

Польща була першою країною в Східній Європі, де було прийнято Національну Екологічну політику. У листопаді 1996 року було прийнято Закон про охорону навколишнього середовища. На початку 1990-х років було оновлено управління Екологією. За станом екології на місцях слідкують Екологічні інспекції. І хоча досягнення стандартів по обмеженню забруднення навколишнього середовища, встановлені в Польщі у 1991 році, були визнані Європейською Комісією нереальними і які були вищими ніж в ЄС, вони встановили дуже корисну основу для проведення моніторингу та контролю за забрудненням навколишнього середовища. У найбільш забруднених регіонах встановлювалось новітнє обладнання.

Захист прав споживачів.

Стандарти Європейського Союзу вимагають захисту економічних прав споживачів (включаючи контроль за фальсифікованою рекламою, показниками цін, кредитами для споживачів, нечесними умовами контрактів, дистанційними продажами, груповими туристичними поїздками, продажами нерухомості для бізнесу та її тимчасовим спільним володінням), а також здійснення загального контролю за якістю товарів та особливими секторами косметичних товарів, текстилю та дитячих іграшок. Європейська угода вимагає гармонізації польського законодавства з законодавством ЄС у цій сфері для досягнення повної відповідності польських стандартів європейським.

У січні 1999 року було прийнято закон, який встановлював інститут захисту прав споживачів. Завданням цього інституту є надання споживачам безкоштовних юридичних консультацій щодо захисту їхніх прав.

У січні 2000 року було прийнято закон про Безпечну продукцію. Цим законом до польського законодавства були внесені стандарти ЄС щодо безпечності продукції. Також він містив своєрідний наказ Раді міністрів запровадити такі положення, які б сприяли подальшій гармонізації польських стандартів із стандартами ЄС, особливо у таких сферах, як безпека дитячих іграшок, небезпечні підробки, безпека та відповідність назв текстильної продукції, перевірка відповідності якості продукції, що імпортується з третіх країн, встановлення системи швидкого обміну інформацією щодо появи на ринку небезпечної продукції та моніторингу нещасних випадків, які трапились із споживачами. Більш того, у березні 2000 року Парламент прийняв закон про захист прав споживачів та відповідальність за шкоду, надану неякісними товарами. Новий закон повністю відповідав вимогам ЄС у таких сферах як відповідальність за неякісну продукцію, інструкціям ЄС щодо контрактів, укладених поза діловими приміщеннями та дистанційні продажі. Цей закон набрав сили з липня 2000 року.

Закон, який вносив поправки до закону про нечесну конкуренцію, було прийнято у березні 2000 року. Метою цього закону було виконання вимог ЄС щодо фальсифікованої реклами та містив вказівки щодо заходів, які б захистили споживача від впливу фальсифікованої реклами. Були створені спеціальні державні відділи для розгляду скарг споживачів.

Висновок Європейської Комісії щодо відповідності Польщі Копенгагенським Критеріям

Згідно з висновками Європейської Комісії, зробленими у жовтні 2002 року, щодо відповідності Польщі до Копенгагенських критеріїв було визнано, що країна досягла значного успіху на шляху реформ.

Комісія дійшла висновку, що Польща виконала політичні критерії. Країна доклала значних зусиль для подальшої консолідації та поглиблення стабільності своїх інститутів, що гарантують демократію, верховенство права, захист прав людини та повагу і захист прав меншин. Ці досягнення підтверджуються з року в рік. Польща продовжує виконувати Копенгагенські політичні критерії.

Поряд з цим Європейська Комісія відмічає, недоліки у сфері укріплення адміністративних можливостей в соціальній сфері та реформуванні судової системи, які перш за все, викликані повільним їх реформуванням. Прискорення, на думку Європейської Комісії потребує виконання положень закону 1999 року "Про соціальні служби", а особливо тих його частин, які вимагають прийом спеціалістів на роботу у соціальні служби на основі відкритої конкуренції, що створить незалежні, професійні та умотивовані соціальні служби. У судовій системі пріоритетним має стати підвищення кваліфікації суддів, особливо у сфері законодавства Європейського Союзу. Також Комісією визнано необхідність докладання подальших зусиль у сфері боротьби з корупцією.

Європейська Комісія вважає Польщу країною з ринковою Економікою. Подальше проведення економічних реформ дозволить країні повністю витримувати тиск конкуренції та ринку в межах Європейського Союзу. На думку Комісії польська економіка потребує прискорення процесів реструктуризації та приватизації, особливо у галузях важкої індустрії, фінансовому секторі, енергетиці та сільському господарстві.

Значних зусиль було докладено для забезпечення макроекономічної та бюджетної стабільності. Постійний прогрес спостерігається в створенні інституційної структури для забезпечення функціонування ринкової економіки та стабільної економічної політики. Були прийняті закони, які створили умови для конкурентноздатності польських виробників та її підвищення. Особлива увага приділена розвитку маленьких та середніх підприємств. В даний момент триває реформа, яка покращить функціонування ринку робочої сили, прискорить процес приватизації. Були також прийняті міри для забезпечення збалансованої реструктуризації сталеливарної галузі важкої промисловості.

Відбулись покращення в функціонуванні земельного ринку та відчувається прогрес у справі реєстрації власності на землю.

Загалом, умови Угоди про партнерство заради членства стосовно економічних критеріїв були виконані майже повністю.

Польща досягла високого рівня відповідності до вимог Європейського Союзу у багатьох сферах та є належним чином підготовленою виконувати ці вимоги.

Громадська думка поляків щодо приєднання Польщі до ЄС

Без сумнівів значна роль у процесі реформування суспільного життя Польщі належить її громадянам, без підтримки яких всі починання влади були б зведені нанівець. Це можна стверджувати і при розгляданні питання вступу країни до Європейського Союзу. Як вже згадувалось раніше, Європейський континент пам'ятає декілька спроб об'єднання, які були нав'язані силою та потерпіли невдачу. Сьогоднішнє об'єднання європейських держав у єдиний союз побудовано на засадах доброї волі громадян цих країн. Тож напередодні вступу Польщі до Європейського Союзу незалежно від рішення Європейської Комісії остаточне слово належить полякам, які вирішують долю своєї країни.

З огляду на це паралельно з процесом "підтягнення" усіх сфер життя під вимоги ЄС в країні було розгорнуто потужну інформаційну кампанію, щодо вступу до Європейського Союзу, і чим ближчим був день референдуму тим більшу підтримку висловлювали громадяни Європейському майбутньому своєї країни.

За результатами опитувань у січні 2003 року, як раз після закінчення переговорів Польщі та ЄС, стосовно вступу Речі Посполитої до Європейського Союзу участь у референдумі щодо приєднання до ЄС взяли б 63% опитуваних, що було на 5% більше ніж у грудні 2002 року.

Якщо б найближчим часом відбувся референдум, чи взяли б Ви в ньому участь?	Відповіді респондентів та періоди проведення опитувань										
	2002										2003
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	в процентах										
Так, взяв(ла) би в ньому участь	51	60	60	58	61	57	59	57	61	58	63
Мабуть взяв(ла) би в ньому участь	15	14	12	14	12	11	13	15	11	11	10
Ще не знаю чи взяв(ла) б в ньому участь	14	14	14	14	12	14	13	14	12	12	12
Мабуть не взяв(ла) би в ньому участь	7	5	5	4	5	5	4	5	6	6	5
Ні не взяв(ла) би в ньому участь	13	7	9	11	10	12	11	9	10	13	9

Більшість громадян, які взяли б участь у референдумі були люди з вищою освітою. Так, до урн збирались піти 61 % громадян, які мають загальну освіту, 68% - початкову технічну освіту, 80% - середню освіту та 90% - вищу освіту.

Відповідь про участь у референдумі також залежала від зайнятості опитуваних. Найбільшу готовність взяти участь в референдумі проявили люди які мають власний бізнес, керівні кадри та інтелігенція а також студенти.

Також на відповідь впливали політичні погляди респондентів. Так, у референдумі б взяли участь 83% людей з лівими політичними поглядами та 83% - з правими.

Згідно з даними опитувань у січні 2003 року збільшилось число респондентів, які збирались дати згоду на вступ Польщі до ЄС. Кількість прибічників інтеграції зросла до 74%.

Яку б відповідь Ви дали на референдумі	Відповіді респондентів та періоди проведення опитувань										
	2002										2003
	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	в процентах										
За вступ Польщі до ЄС	67	66	75	66	69	67	70	71	73	67	74
Проти вступу Польщі до ЄС	25	25	19	26	22	23	19	20	18	22	18
Важко відповісти	8	9	6	8	8	10	11	9	9	11	8

Відповіді "за" чи "проти" знов таки залежали від рівня освіти респондентів. До прибічників інтеграції відносить себе майже кожен другий поляк, який має загальну освіту (48%), дві третини (63%) людей з початковою середньою освітою, понад двох третин (69%) з середньою освітою та понад трьох четвертих (77%) з вищою освітою. Прибічниками інтеграції є також люди з прибутком у родині понад 800 злотих на кожного члена. З них, 77% людей голосували б за вступ Польщі до ЄС. На відповіді також впливало місто помешкання респондента. Так позитивну відповідь дали б від 65% до 71% людей які мешкають в містах (залежно від розмірів міста) і лише 52% тих хто мешкає на селі. На відношення респондентів до вступу Польщі до ЄС впливає вік респондента. 72% людей у віці до 24 років є палкими прибічниками інтеграції, найменше підтримують вступ Польщі до Європейського Союзу люди у віці від 65 років та старіше. У порівнянні з попередніми опитуваннями змінилося відношення до інтеграції у представників різних політичних поглядів. За інтеграцію висловились 81% людей з політичними поглядами лівого толку, натомість тільки 59% з правими політичними поглядами.

Як бачимо, наслідком інформаційної кампанії було зростання кількості прибічників інтеграції, а також людей, які збирались взяти участь у референдумі. Прогнози майже виправдались і в червні на виборчі ділянки з'явилося 59,6% виборців, з яких переважна більшість (78,0%) проголосували "за" вступ і лише 21,9% не підтримав європейського майбутнього своєї країни.

Отже, Європейський Союз визнає Польщу гідним кандидатом на членство в ЄС. Не протистоїть членству і польське суспільство, яке 7-8 червня 2003 року під час Національного референдуму щодо вступу Польщі в ЄС переважною більшістю голосів висловилося "за".

Додаток 1. Етапи переговорів Польщі з Європейським Союзом

---

13 грудня 1997 року, Люксембург

Рада Європи на основі попередніх рекомендацій, які містяться у Висновку Європейської Комісії, виділяє два суттєвих рішення, пов'язаних із вступом Польщі у ЄС. По-перше, приймає рішення про початок процесу інтеграції Польщі у Європейський Союз разом з одинадцятьма державами-кандидатами на членство в ЄС (Болгарія, Кіпр, Чехія, Естонія, Литва, Латвія, Польща, Румунія, Словенія, Угорщина). Також прийнято рішення про початок переговорів між п'ятьма країнами Центральної та Східної Європи, а саме: Чехією, Естонією, Польщею, Словенією, та Угорщиною, які від того часу отримали назву держави "Групи 5+1", або Люксембурзька група.

9 березня 1998 року, Брюссель

Європейська Комісія представила графік діяльності на шляху інтеграції Польщі у приватний сектор єдиного ринку.

18 березня 1998 року, Брюссель

Рада ЄС видала розпорядження за справою відшкодування допомоги, наданої країнам-кандидатам напередодні приєднання до ЄС, яка стала підґрунтям початку програми "Партнерство заради членства".

24 березня 1998 року, Варшава:

На основі розпорядження Ради Міністрів Республіки Польща заснована посада повноважного представника уряду у справах переговорів про членство Республіки Польща в Європейському Союзі. Цю посаду обійняв Ян Кулаковський, секретар Канцелярії Голови Ради Міністрів.

27 березня 1998 року, Варшава

Наказом Голови Ради Міністрів створено групу, що вестиме переговори про вступ Польщі до ЄС, яку очолив Повноважний представник Уряду у справі ведення переговорів з ЄС Ян Кулаковський.

30 березня 1998 року, Брюссель:

Під час зустрічі Ради ЄС у Загальних Справах з міністрами закордонних справ одинадцяти країн кандидатів, останні представили тексти документів "Партнерство заради членства", розроблені індивідуально для кожного регіону та визначили пріоритетні галузі відносно стандартів ЄС. Держави-кандидати представили Народну програму Впровадження розробок в області законодавства Європейського Союзу, що містила графік та форми фінансування процесу інтеграції.

31 березня 1998 року, Брюссель:

Під час інаугураційної зустрічі Міжнародної Акцесійної Конференції Польща та Європейський Союз розпочали офіційні переговори про членство Польщі в ЄС. Обидві сторони презентували вступні пропозиції.

27 квітня 1988 року, Брюссель:

Розпочалась вступна фаза переговорів, яка полягала у перегляді польського права щодо його відповідності праву Європейського Співтовариства

16 червня 1998 року, Варшава:

Рада Міністрів РП призначила Представника Уряду у фінансових справах, пов'язаних з ЄС.

23 червня 1998 року, Варшава:

Рада Міністрів РП прийняла Народну Програму приготування до членства в Європейському Союзі. Цей документ визначав напрям діяльності у справі пристосування до вимог ЄС та окреслив графік їх реалізації на 1998-2002 роки.

16 липня 1998 року, Варшава:

Голова Ради Міністрів призначив міжвідомчу комісію у справах підготовки акцесійних переговорів з ЄС. До складу комісії увійшли заступники міністрів найважливіших міністерств та представники центральних урядів, які очолювали двісті вісім окремих міністерських підрозділів, а також п'ятьох горизонтальних підрозділів (пізніше утворено 33 підкомісії, які займаються безпосередньо питаннями переговорів, і кількість яких за час роботи Міжвідомчої Комісії зросла до 37).

1 вересня 1998 року, Брюссель:

Польща першою з країн кандидатів до членства в ЄС представила Європейському Союзу становище переговорного процесу в семи наступних напрямках: "Наука та дослідження", "Освіта, просвіта та молодь", "Промислова політика", "Мале та середнє підприємництво", "Загальна зовнішня політика та політика безпеки", "Телекомунікації та інформаційні технології", "Культура та дозвілля".

4 жовтня 1998 року, Брюссель:

Рада у Загальних справах Європейського Союзу прийняла рішення про початок 10 листопаду 1998 року по суті мериторичних переговорів з шістьма державами Люксембурзької групи.

29 жовтня 1998 року, Брюссель:

Під час зустрічі представників держав Люксембурзької групи та держав-кандидатів на членство у ЄС в рамках Міжнародної акцесійної конференції на рівні заступників голів делегацій державам-кандидатам було надано сім посад у ЄС, які будуть відповідати за становище переговорів країн-кандидатів. Це рішення було прийнято в вересні 1998 року. На зустрічі головував представник уряду ЄС амбасадор Манфред Шейх. Польську сторону представляв Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський. Більш того, такі сфери як, "Наука та дослідження", "Освіта, просвіта та молодь", "Мале та середнє підприємництво", були визнані благополучними, і переговори по ним були тимчасово закриті. Узгоджено потреби подальших вияснень в сферах "Культура та аудіовізуальна політика", "Телекомунікація та інформаційні технології", "Загальна зовнішня політика та політика безпеки". У сфері "Загальна зовнішня політика та політика безпеки" не було зроблено жодних формальних застережень. Щодо решти сфер, сумніви – проголошені державами-членами під час опрацювання в повсякденній діяльності – були сформульовані у вигляді питань та рекомендацій.

4 листопада 1998 року, Брюссель:

Європейська комісія презентувала перший Періодичний Звіт на тему просування Польщі на шляху до членства в Європейському Союзі.

10 листопада 1998 року, Брюссель:

Польська делегація під керівництвом міністра закордонних справ Броніслава Теремка взяла участь у другому засіданні Міжнародної Конференції у справах членства Польщі в ЄС на рівні міністрів закордонних справ, яка відбулась в Брюсселі. Під час вказаної сесії відбулось офіційне відкриття акцесійних переговорів в таких сферах: "Наука і дослідження", "Загальна зовнішня політика та політика безпеки", "Промислова політика", "Мале та середнє підприємництво", "Освіта, просвіта та молодь", "Телекомунікації та інформаційні технології", а також "Культура та аудіовізуальна політика". Офіційно тимчасово припинені переговори у трьох напрямках: "Наука і дослідження", "Освіта, просвіта та молодь", "Мале та середнє підприємництво". Підтверджено, що у сфері "Загальна зовнішня політика та політика безпеки" ЄС не втручається у справи Польщі та розглядає її як вірогідного партнера в реалізації цієї політики. Однак стверджувалось, що закриття цього напрямку переговорів стане можливо тільки після ратифікації Амстердамського Трактату.

11 грудня 1998 року, 29 січня 1999 року та 12 лютого 1999 року, Брюссель:

Польща представила країнам ЄС становище переговорів у дев'ятьох напрямках: "Загальні положення", "Статистика", "Акціонерне право", "Охорона здоров'я та права споживачів", "Зовнішні стосунки", "Господарський та валютний союз", "Політика конкуренції", "Вільне пересування товарів", а також "Рибальство".

24-25 березня 1999 року, Берлін:

Під час засідання Ради Європи країни члени ЄС досягли порозуміння у Повістці на 2000 рік, а також у фінансових справах ЄС на роки 2000-2006, реформи Сільськогосподарської політики, а також структурних фондів.

19 квітня 1999 року, Брюссель:

Відбулась зустріч заступників керівників делегацій у рамках Міжнародної Акцесійної Конференції. Польську делегацію очолював Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський, з боку ЄС переговори вів представник німецького уряду ЄС посол Дитріх фон Куяв. Під час зустрічі польська сторона виходила з позиції перехідного періоду в сфері "Телекомунікації та інформаційні технології". Справа припинення переговорів в сферах "Культура та аудіовізуальна політика" та "Зовнішня політика та політика безпеки" не пішло далі внесення пропозицій з боку польської сторони. Було прийнято рішення про тимчасове припинення переговорів в сфері "Статистики".

1 травня 1999 року:

Вступив в силу Амстердамський Трактат, підписаний в 1997 році.

19 травня 1999 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників керівників делегацій та COREPER-у під керівництвом представника німецької адміністрації ЄС посла Дитріха фон Куява та Повноважного представника уряду у справі переговорів з ЄС Яна Кулаковського. Під час зустрічі прийнято рішення про тимчасове припинення переговорів в сферах "Телекомунікації та інформаційні технології", "Промислова політика", "Охорона прав споживачів та здоров'я". Крім того, відкритими залишилися переговори в чотирьох сферах: "Зовнішні відносини", "Загальні положення ЄС", "Політика конкуренції", "Акціонерне право".

31 травня 1999 року, Брюссель:

Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський провів бесіду з послом Дитріхом фон Куяві щодо становища переговорів в сферах "Енергія" та "Громадська політика та зайнятість".

22 червня 1999 року, Люксембург:

Польська делегація під керівництвом Міністра Закордонних справ Броніслава Геремка прийняла участь в третьому засіданні Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні міністрів закордонних справ. Під час засідання було офіційно закрито переговори в сферах "Телекомунікації та інформаційні технології", "Промислова політика", "Охорона прав споживачів та здоров'я" та "Статистика". Також було прийнято рішення про відкриття переговорів в сферах "Вільне пересування товарів". Польська сторона виявила бажання закриття переговорів в наступних сферах "Зовнішня політика та політика безпеки", "Загальні положення ЄС", "Господарський та валютний союз", "Зовнішні стосунки".

1 липня 1999 року, Брюссель:

Відбулась остання, запланована графіком зустріч по перегляду польського права.

15 та 30 липня 1999 року, Брюссель:

Польська сторона звітувала представнику фінської адміністрації ЄС про становище в сфері "Вільне пересування капіталу", "Свобода надання послуг", "Транспортна політика" та "Вільне пересування послуг".

5 серпня 1999 року, Брюссель:

Польща звітувала ЄС про становище переговорів в сфері "Фінансовий контроль".

Вересень 1999 року, Брюссель:

У новому складі Європейської Комісії на посаду комісара, відповідального за поширення ЄС, призначено Гюнтера Верхегона. В структурі Європейської Комісії з'явилась нова Генеральна Дирекція у справах розширення (DG ELAG), директором якого став Еенеко Ландабуру Ілларраменді. Франсуаза Годензі обійняла посаду відповідального за хід переговорів ЄС з Польщею.

Вересень 1999 року, Брюссель:

Початок додаткових консультацій та сесії перегляду права, пов'язані з аналізом правових доробок Спільнот за результатами 1998 року, які були внесені до графіку, представленого Європейській Комісії та державам-кандидатам ЄС. В результаті прийняття Радою Європи в березні 1999 року Плану дій на 2000 рік Польща та Європейська Комісія провели дві додаткових сесії 13 та 22 вересня 1999 року з перегляду сільськогосподарського права та додаткову сесію з перегляду права в сфері "Регіональна політика та координація структурних інструментів", яка відбулась 15 вересня 1999 року. Що стосується правових доробок Спільнот, ухвалених 1 січня 1999 року, перегляд права має відбуватись спрощеним способом у письмовій формі.

30 вересня 1999 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної конференції на рівні заступників керівників делегації під керівництвом представника фінської президенції ЄС посла Анті Сатулі та Повноважного представника уряду у справі ведення переговорів з ЄС Яна Кулаковського, під час якого відкрито переговори у сферах: "Вільне пересування капіталів", "Господарчий та валютний союз" та "Громадська політика та зайнятість населення". Польська сторона вимовила розчарування з приводу неможливості відкриття переговорів в сфері "Енергія", а також підтвердила факт закриття переговорів в тих сферах, в яких Польща не бачить проблем, а саме: "Зовнішня політика та політика безпеки", "Зовнішні стосунки" та "Загальні положення Унії".

8 та 22 жовтня 1999 року, Брюссель:

Польща представила представнику фінської президенції ЄС звіт із становища переговорів у сферах "Природне середовище", "Правосуддя та внутрішні справи" та "Податки".

11, 15 та 18 жовтня 1999 року, 5 листопада 1999 року, Брюссель:

Відбулось останнє засідання сесії перегляду права у сфері "Сільське господарство – фітосанітарна та кормова справа". Сесія, що відбулась 15 листопада 1999 року, закінчила перегляд польського права, узгодженого з доробком Спільнот, який передбачався графіком. Перегляд права обіймав правовий доробок Спільнот, ухвалений до 31 березня 1998 року.

13 жовтня 1999 року, Брюссель:

Європейська Комісія видала наступний Періодичний Звіт з приводу просування Польщі на шляху до членства в ЄС.

12 листопада 1999 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників керівників делегації. Під час сесії, на якій головували представник фінської президенції ЄС посол Анті Сатулі та

Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський, Польща та Європейський Союз припинили переговори в сфері "Зовнішні стосунки". Крім того, були відкриті переговори в сферах "Транспортна політика", "Свобода надання послуг" та "Енергія". Під час зустрічі країни-кандидати на членство в ЄС звернулись з проханням надати додаткову інформацію в сферах "Транспортна політика", "Свобода надання послуг", "Енергія", "Свобода пересування товарів", "Рибальство", "Господарчий та валютний союз".

30 листопада 1999 року, Брюссель:

Польська сторона при зустрічі з представником фінської президенції ЕС в усній формі звітувала про хід переговорів в сферах "Бюджет та фінанси", та "Регіональна політика та координація структурних інструментів".

7 грудня 1999 року, Брюссель:

Відбулась четверта сесія Міжнародної Акцесійної Конференції "Республіка Польща – Європейський Союз" на рівні міністрів закордонних справ. Того самого дня відбулась шоста сесія Ради Товариства РП – ЄС. Польську делегацію очолював міністр закордонних справ Броніслав Геремек. Під час конференції офіційно відкриті переговори в двох сферах: "Природне середовище" та "Податки". Натомість тимчасово були припинені переговори в сфері "Господарчий та валютний союз".

11 грудня 1999 року, Гельсінкі:

Польська делегація під керівництвом прем'єра Єрзего Бузка при участі Міністра Закордонних Справ Броніслава Геремека та Представника уряду у справах переговорів про членство РП в ЄС Яна Кулаковського прийняла участь у зустрічі керівників держав та урядів країн-членів ЄС та країн-кандидатів, організованої з нагоди зустрічі Ради Європи. Предметом дводенного засідання Ради Європи стали між іншими питання, присвячені інституційній реформі ЄС, розширенню Європейського Союзу, а також розробкою політики Співтовариства. Під час цієї історичної зустрічі Рада Європи прийняла рішення про початок переговорів з шістьма державами-кандидатами на членство в ЄС (Болгарія, Литва, Латвія, Мальта, Румунія та Словаччина – які з моменту зустрічі Ради Європи стали зватися Гельсінською групою), а також розглядалась можливість розпочати переговори з Туреччиною з приводу неполітичних критеріїв, прийнятих в Копенгагені. Зустріч в Гельсінкі розпочала переговори з державами – кандидатами на членство в ЄС, змінила стратегію ЄС стосовно переговорного процесу. Всі держави отримали однаковий статус у процесі переговорів, який відтепер можна було порівнювати з регатою, де кожен кандидат має однакові шанси досягти фінішу першим.

16 грудня 1999 року, Брюссель:

Ян Кулаковський звітував послу Антті Сатулі про становище Польщі у процесі переговорів в сфері "Сільське господарство". То було останнє з двадцяти дев'яти положень переговорів, що висувались перед Польщею на тому етапі переговорів.

30 грудня 1999 року, Варшава:

Представник Ради Міністрів наказав Національній Раді з Європейської Інтеграції скликати представників громадських та професійних організацій, наукових та суспільно значущих осередків. До головних завдань Ради – дорадчого органу прем'єр-міністру - належить формування громадської думки щодо входження Польщі в ЄС а також діяльність у напрямі досягнення суцільного порозуміння у справі інтеграційної стратегії.

26 січня 2000 року, Варшава:

В зв'язку з наданням Європейській Унії звіту про становище переговорів у всіх передбачених графіком сферах прем'єр Єржи Бузок з пропозиції Міністра Закордонних Справ Броніслава Теремка, Уповноваженого Уряду у справах переговорів з приводу переговорів про членство

Польщі в ЄС Яна Кулаковського та виконуючого обов'язки Секретаря Комітету Європейської Інтеграції Павла Самеского прийняв рішення про оприлюднення становища Польщі в процесі переговорів.

14 лютого 2000 року:

Розпочалась Міжнародна конференція держав-членів Європейського Союзу, присвячена інституційній реформі ЄС з приводу передбаченого розширення Союзу.

29 лютого 2000 року, Брюссель:

Польща надала звіт ЄС з приводу становища реалізації зобов'язань, викладених в положеннях переговорів стосовно тих сфер, в яких тимчасово процес переговорів припинено – "Статистика", "Промислова політика", "Мале та середнє підприємництво", "Освіта, просвіта та молодь", "Наука та дослідництво", "Охорона прав споживачів та здоров'я", "Телекомунікації та інформаційні технології", "Зовнішні відносини", "Господарча та валютна унія", а також в сферах "Профспілкове право" та "Зовнішня політика та безпека".

17 березня 2000 року, Варшава:

Наказом Голови Ради Міністрів утворено міжвідомчу комісію у справах Приготування до вступу в ЄС та користі, що виникає з процесу інтеграції Польщі. Виконання праці комісії гарантує Міністерство Економіки.

31 березня 2000 року, Брюссель:

Польща надала ЄС наступний звіт стосовно стану реалізації зобов'язань, викладених в положеннях переговорів у всіх сферах, у яких тривали переговори: "Конкурентна політика", "Загальні положення ЄС", "Культура та аудіовізуальна політика", "Вільне пересування капіталу", "Податки", "Суспільна політика та зайнятість населення", "Рибальство", "Транспортна політика", "Свобода надання послуг" та "Вільне пересування товарів".

6 квітня 2000 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників голів делегації, в якій взяла участь польська делегація під керівництвом Яна Кулаковського. Сторону ЄС представляв представник португальської президенції ЄС, посол Васко Валенте. Під час зустрічі прийнято рішення про тимчасове припинення переговорів в сфері "Зовнішня політика та політика безпеки". Крім того, відкрито процес переговорів в двох сферах "Фінансовий контроль" та "Регіональна політика та координація структурних інструментів". Також досягнуто значного прогресу в переговорах у сфері "Профспілкове право" та "Громадська політика та зайнятість населення". Польща підтримала бажання закриття переговорів в сфері "Фінансовий контроль" та "Загальні засади унії" в період президентства Португалії (І половина 2000 року). Європейський Союз під час головування Португалії виявив бажання розпочати переговори в чотирьох сферах, що залишились: "Сільське господарство", "Правосуддя та внутрішня політика", "Вільне пересування осіб" та "Бюджет та Фінанси".

26 травня 2000 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників керівників делегацій, на якій головував представник португальської президенції ЄС посол Васко Валенте та Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський. Польща та Європейський Союз розпочали переговори у трьох сферах: "Фінанси та бюджет", "Правосуддя та внутрішня політика" та "Вільне пересування осіб". Також на засіданні обговорювалась така сфера переговорів, як "Свобода надання послуг". Сторона співтовариства звернулась за додатковою інформацією у питаннях, пов'язаних з перехідними періодами в становищі польського переговорного процесу. Під час зустрічі польська сторона заявила, що додаткова інформація стосується сфер, в яких тривають переговори, і в той же час відповідає на змінене загальне

становище ЄС в сфері "Свобода надання послуг" та буде надана найближчим часом. Польська делегація виразила сподівання, що надання Польщі додаткової інформації дозволить відмітити просування в переговорах в сферах "Енергія" та "Вільне пересування капіталу". Польська сторона підтвердила закриття переговорів у сферах "Фінансовий контроль" та "Загальні положення унії".

14 червня 2000 року, Люксембург:

Під час п'ятої зустрічі Міжнародної Акцесійної Конференції на міністерському рівні Польща, яку представляв Міністр Закордонних справ Броніслав Теремка, та ЄС офіційно розпочали переговори в чотирьох сферах: "Сільське господарство", "Регіональна політика та координування структурних інструментів", "Правосуддя та внутрішні справи", "Вільне пересування осіб". Тим самим завершився наступний етап неоголошеної угоди, в якому відкрито переговори у всіх 29 сферах переговорів, передбачених графіком. Офіційно тимчасово припинені переговори в сферах "Фінансовий контроль" та "Зовнішня політика та безпека". Запроваджено також переговори в областях "Вільне пересування товарів", "Свобода надання послуг", "Профспілкове право", "Політика конкуренції", "Суспільна політика та зайнятість населення", "Бюджет та фінанси" (обговорені на сесіях під час зустрічей заступників керівників делегацій), а також досягнуто прогресу стосовно переговорів у сфері "Вільне пересування капіталу". Крім того, польська сторона запропонувала, щоб у II половині 2000 року – під час фінської президенції в ЄС тимчасово припинити переговори у сферах: "Загальні положення унії", "Вільне пересування товарів", "Культура та аудіовізуальна політика", "Профспілкове право", "Суспільна політика та зайнятість населення" та "Свобода надання послуг".

13 липня 2000 року, Варшава:

Утворена остання комісія Європейського права Сейму РП, відповідальна за розгляд проектів нормативних актів щодо їх відповідності з законодавством ЄС. До складу комісії увійшли представники всіх впливових парламентських угруповань, а її головою став Броніслав Геремек.

4 серпня 2000 року, Варшава:

Створена Надзвичайна Комісія Європейського законодавства Сенату РП, в обов'язки якої покладено розгляд проектів "європейських" законів на подальшому етапі шляху до ЄС. Посада голови комісії доручена Владиславу Шранковски.

5 жовтня 2000 року, Брюссель:

Відбулась зустріч Міжнародної Акцесійної Комісії на рівні заступників керівників делегацій. Сторону ЄС репрезентував представник фінської президенції ЄС посол П'єр Віконт, а польську делегацію очолював Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський. Розмова була присвячена трьом сферам переговорного процесу: "Податки", "Загальні положення унії" та "Рибальство".

8 листопада 2000 року, Брюссель:

Європейська Комісія опублікувала третій Періодичний Звіт на тему просування Польщі на шляху до членства в Європейському Союзі. Комісія з визнанням відмітила факт, що Польща зробила значні поступки в пристосуванні свого законодавства до права ЄС. Одночасно, Європейська Комісія видала документ під назвою Стратегія розширення ЄС (Enlargement Strategy Paper), що завіряв так звану "дорожню мапу" (Road map), яка окреслювала подальший графік переговорів щодо входження країн-кандидатів до ЄС на друге півріччя 2001 та перше півріччя 2002 року.

14 листопада 2000 року, Брюссель:

Відбулась зустріч заступників керівників делегацій на Міжнародній Акцесійній Конференції під керівництвом представника фінської президенції ЄС посла П'єра Віконта з боку ЄС та Повноважного представника уряду у справі переговорів з ЄС Яна Кулаковського з боку Польщі. Тимчасово закриті переговори в сфері "Вільне надання послуг", що необхідно визнати успіхом, зважаючи на факт, що вперше було закінчено переговори в сфері, в якій ЄС прийняла польський

внесок в перехідному періоді. Крім того, визнання застав поступ в переговорах в сфері "Вільне пересування товарів" та "Транспортна політика". Польська сторона заявила про закінчення переговорів в сферах "Загальні положення унії", "Вільне пересування товарів" та "Культура та аудіовізуальна політика".

4 грудня 2000 року, Брюссель:

Під час шостої міністерської сесії Міжнародної Акцесійної Конференції Польщу представляв Міністр закордонних справ Бартожевски. Делегацію Європейського Союзу представляв Міністр закордонних справ Республіки Франції Губерт Вардіне. В результаті зустрічі прийняте рішення про тимчасове припинення переговорів в сфері "Культура та аудіовізуальна політика" та підтвержене тимчасове припинення переговорів в сфері "Свобода надання послуг". Шеф польської дипломатії висунув пропозицію прискорити темп акцесійних переговорів у 2001 році та підкреслив, що дата 1 січня 2003 року є цілком реальною для вступу Польщі до ЄС. Одночасно він запропонував розширити список сфер, в яких передбачається закінчення переговорів під час шведської президенції в ЄС. До цього списку належали: "Суспільна політика та зайнятість населення", "Профспілкове право", "Вільне пересування осіб", "Вільне пересування товарів", "Вільне пересування капіталів", "Природне середовище", "Енергія", "Податки", "Транспортна політика", "Політика конкуренції" та "Загальні положення унії".

7-9 грудня 2000 року, Ніцца:

Безпосередньо перед початком з'їзду Ради Європи відбулась зустріч керівників держав та керівників урядів держав, які є членами Європейського Союзу та споріднених з ними в рамках Європейської Конференції держав. До складу польської делегації увійшли Міністр закордонних справ Владислав Бартожевски, Уповноважений уряду у справах переговорів про членство Польщі в ЄС Ян Кулаковський та Секретар комітету Європейської Інтеграції Яцек Сар'юш-Вольський. Очолював делегацію Голова Ради Міністрів Єржи Бузек. Метою зустрічі було ознайомлення зі становищем країн-кандидатів на членство в ЄС відносно найголовніших пунктів плану дій Ради Європи. Під час зустрічі в Ніцці було прийнято остаточний текст трактату, в якому викладено реформування інституційної структури Європейського Союзу в зв'язку з запланованим розширенням. Цей Трактат підкреслив рівноправне положення всіх членів Європейського Союзу як дійсних, так і нових та прийняв дуже вигідну для Польщі постанову відносно її членства в ЄС. Він передбачає, що з моменту вступу в ЄС кожна держава, в тому числі і Польща, буде мати право домінувати одного члена Європейської Комісії. Польща, подібно до Іспанії, отримала також можливість розпорядження 27 голосами в Раді ЄС та обирати 50 депутатів до Європарламенту, що підносило її на шосте місце по значущості серед держав-членів ЄС.

26 лютого 2001 року, Ніцца:

Офіційно затверджено Трактат, підписаний в Ніцці, який відкривав шлях до планового розширення ЄС. Передбачалося, що ратифікація Трактату відбудеться до кінця 2002 року, що надасть можливість підготуватись до прийняття нових членів на початку 2003 року.

29 березня 2001 року, Брюссель:

Відбулась зустріч заступників керівників делегацій Міжнародної Акцесійної Конференції, на якій головували представник шведської президенції посла Гюннара Люнда з боку ЄС та Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський. Тимчасово припинено процес переговорів в сферах "Вільне пересування товарів" та "Загальні положення унії".

1 червня 2001 року, Брюссель:

Відбулась чергова зустріч заступників керівників делегацій Міжнародної Акцесійної Конференції, на якій головували представник шведської президенції посла Гюннара Люнда з боку ЄС та Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС Ян Кулаковський з боку Польщі. Тимчасово припинено процес переговорів в сфері "Суспільна політика та зайнятість населення". В

ході зустрічі сторона ЄС переказала польській делегації характеристику загального положення "Вільне пересування осіб".

11-12 червня 2001 року, Люксембург:

Відбулась сьома сесія Міжнародної Акцесійної Конференції. Польську делегацію очолював Міністр закордонних справ Польщі Владислав Бартожевски. Сторону ЄС представляла Міністр закордонних справ Швеції Анна Ліндт. В ході зустрічі було підтверджено тимчасове припинення сфери "Суспільна політика та зайнятість населення".

15-16 червня 2001 року, Гьотеборг:

Відбулась зустріч Ради Європи, під час якої прийнято рішення про завершення процесу переговорів про вступ до ЄС з країнами, що найбільше готові до вступу. ЄС відмітив, що його ціллю є прийняття перших кандидатів в 2004 році.

27 липня 2001 року, Брюссель:

Відбулась перша, під час президентії Бельгії в ЄС, зустріч заступників керівників делегацій в рамках Міжнародної Акцесійної Конференції під керівництвом посла Бельгії при ЄС Франса Ван Дале з боку Європейського Союзу та Повноважного представника уряду у справі переговорів з ЄС Яна Кулаковського з боку Польщі. На зустрічі прийнято рішення припинення процесу переговорів в сфері "Енергія". Також значні зрушення відбулись в переговорах в сфері "Рибальство".

26 жовтня 2001 року, Брюссель:

Під час другої, в період президентії Бельгії, зустрічі Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників керівників делегацій (депутатів) Польща тимчасово припинила переговори в сфері "Природне середовище". Сторону ЄС представляв посол Бельгії при ЄС Франс Ван Дале. Польську делегацію представляв новий Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС, міністр Ян Трущунський, разом з ним на зустрічі був присутнім його попередник посол Ян Кулаковський.

28 листопада 2001 року, Брюссель:

Відбулась третя за період головування Бельгії в ЄС зустріч заступників делегацій (депутатів) в рамках Міжнародної Акцесійної Конференції. Польську делегацію представляв міністр Ян Трущунський, ЄС – посол Королівства Бельгії Франс Ван Дале. Польща тимчасово припинила переговори в сфері "Профспілкове право" та припинила переговори у розділі "Вільне пересування товарів". Крім того, Польща зробила досягла прогресу у двох сферах переговорів – "Правосуддя та внутрішні справи" та "Політика конкуренції".

12 грудня 2001 року, Брюссель:

Відбулась восьма сесія Міжнародної Конференції в справі вступу РП до ЄС на рівні міністрів. З боку ЄС на конференції головувала Секретар у Європейських справах Бельгійського Міністерства закордонних справ Аннемі Нейтс. Головою польської делегації була Секретар МЗС Данута Гюбнер. На протязі 11-12 грудня 2001 року відбулись також зустрічі з іншими країнами, які є кандидатами на вступ до ЄС. В ході зустрічі підсумовано хід переговорів про вступ Польщі до ЄС за період президентства Бельгії та офіційно затверджено результати переговорів на рівні заступників керівників делегацій, які відбулись за даний період. На конференції було підтверджено, що сфери "Енергія", "Природне середовище" та "Профспілкове право" не потребують подальших переговорів.

21 грудня 2001 року, Брюссель:

Відбулась остання, в період президентства Бельгії, сесія Міжнародної Акцесійної Конференції, на якій зустрілись заступники керівників делегацій, під час якої було прийнято рішення про тимчасове припинення переговорів в сфері "Вільне пересування осіб". Польську делегацію

очолював Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський. Сторону ЄС представляв посол Королівства Бельгії при ЄС Франс Ван Даеле.

21 березня 2002 року, Брюссель:

Відбулась перша, під час президентства в ЄС Королівства Іспанії, а загалом 17 сесія на рівні "депутатів" в рамках Міжнародної Акцесійної Конференції. В ході сесії досягнуто тимчасового припинення переговорів у двох сферах: "Податки" та "Вільне пересування капіталу". Польською делегацією керував Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський. З боку ЄС в роботі сесії приймав участь Постійний Представник Данії в ЄС посол Пол Скітті Крістофсен.

22 квітня 2002 року, Брюссель:

Відбулась 18 сесія для "депутатів" в рамках Міжнародної Акцесійної Конференції. Під час сесії закінчено переговори в сфері "Інституційний устрій". Представники ЄС репрезентували Загальне становище в сфері "Фінанси та бюджет". Делегації очолювали відповідно Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський з боку Польщі та Постійний Представник Іспанії при ЄС посол Жав'єр Конде де Саро.

10 червня 2002 року, Люксембург:

Відбулась дев'ята сесія Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні міністрів. Польську делегацію очолював Міністр Закордонних справ Речі Посполитої Владимеж Симошевич. З боку ЄС в роботі сесії приймав участь Міністр закордонних справ Іспанії Жозеф Пік'ю. Під час сесії підтверджено тимчасове припинення переговорів в чотирьох сферах: "Податки", "Вільне пересування осіб", "Вільне пересування капіталу" та "Інституційний устрій". Також завершено переговори в двох сферах: "Транспортна політика" та "Рибальство". Крім того, підведено підсумки переговорів про вступ Польщі до ЄС в період президентства Іспанії.

28 червня 2002 року, Брюссель:

Під час 19 сесії на рівні "депутатів" в рамках Міжнародної Акцесійної Конференції Європейський Союз представив Загальне становище в сфері "Сільське господарство" з наголосом на фінансові аспекти. Польською делегацією керував Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський. З боку ЄС в роботі сесії приймав участь Постійний представник Іспанії при ЄС посол Франсіско Жав'єр Конде де Саро.

30 липня 2002 року, Брюссель:

В ході 20 сесії на рівні заступників керівників делегацій "депутатів" прийнято рішення про тимчасове припинення переговорів в сфері "Правосуддя та внутрішні справи". Польську делегацію очолював Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський. Делегацію ЄС очолював Постійний представник Данії в ЄС посол Пол Скітті Крістофсен.

1 жовтня 2002 року, Брюссель:

В ході десятої сесії міністрів тимчасово закрито сфери переговорів "Регіональна політика та координація структурних інструментів". Також офіційно затверджено результати "депутатських" сесій, які відбулись 28 червня та 30 липня поточного року. Польську делегацію очолювала Секретар Міністерства Закордонних справ Данута Гюбер. Сторону ЄС очолював представник Данії Міністр Закордонних справ Данії Пер Стіг Мьоллер.

18 жовтня 2002 року, Брюссель

Під час 21 сесії Міжнародної Акцесійної Конференції на рівні заступників керівників делегацій "депутатів" ЄС представив Загальне становище в сфері "Сільське господарство", зокрема ветеринарія та фітосанітарія. Також були прийняті положення, які уможливили припинення переговорів в підрозділах "Ветеринарна справа" та "Фітосанітарія" сфери "Сільське господарство",

включаючи справи подвійного виробництва молочної продукції (з сировини, що відповідає та не відповідає вимогам ЄС) на заводах, що відповідають стандартам *acquis*. На чолі делегацій відповідно стояли Повноважний представник уряду у справах переговорів з ЄС міністр Ян Трущинський з боку Польщі та Постійний Представник Данії в ЄС посол Пол Скітті Крістофсен.

4 листопада 2002 року, Брюссель:

Відбулась зустріч, яка проходила у новому форматі, форматі "трійки", коли в переговорах беруть участь представники Президенти ЄС, Європейської Комісії та польської делегації, характерному для останньої фази переговорів. Ціллю зустрічі було окреслення питань, що залишилися невирішеними під час попереднього етапу переговорів, та внести уточнення щодо проблематичних питань з обох боків. Усталено також порядок роботи, націленої на закінчення переговорів. Під час зустрічі окреслено всі нерозв'язані питання, що стосуються проблеми переговорів, в тому числі як у відкритих сферах ("Політика конкуренції", "Сільське господарство" в розділі "Ветеринарія"), так і у закритих ("Податки", "Природне середовище") а також порушені питання, пов'язані з переговорами у сфері фінансів ("Фінанси та бюджет", "Сільське господарство" в справі фінансів та ринку).

12 листопада 2002 року, Брюссель:

Відбувся другий робочий раунд переговорів в форматі "трійки", присвячений обговоренню справ, що мають бути узгоджені у сфері "Сільське господарство", "Фінанси та бюджет", "Політика конкуренції" та в інших справах. Крім того, ЄС представив Загальне становище стосовно участі Польщі в Дослідницькому Фонді Вугілля та Сталі та Європейському Фонді Розвитку.

18 листопада 2002 року, Брюссель;

Відбулась зустріч Міністрів закордонних справ держав-кандидатів на вступ в ЄС Групи з Laeken та Міністрів закордонних справ держав, що є членами ЄС. З боку ЄС на зустрічі головував представник президенти Данії Міністр закордонних справ Данії Пер Стіг Мьоллер. Польську делегацію очолював Міністр закордонних справ РП Владимеж Симошевич.

26 листопада 2002 року, Брюссель;

Відбулась третя робоча сесія в форматі "тройки", під час якої президенти Данії представила нову фінансову оферту для Польщі, підготовану в співпраці з Європейською Комісією.

2 грудня 2002 року, Брюссель;

Під час переговорів на четвертій робочій сесії в форматі "трійки" представлені елементи позиції, яку зайняв Уряд РП в зв'язку з пропозиціями, представленими президенти Данії 26 листопада 2002 року в сферах "Сільське господарство" та "Бюджет та фінанси". Польська сторона представила становище у всіх відкритих сферах переговорів та заслухала думки партнерів.

9 грудня 2002 року, Брюссель:

В ході п'ятої неформальної сесії переговорів про членство Польщі в ЄС, яка проходила на міністерському рівні, Міністр закордонних справ РП Владимеж Симошевич представив пріоритети Польщі в останній фазі переговорів. На чолі делегації ЄС стояли Пер Стіг Мьоллер, Міністр закордонних справ Данії та Гюнтер Вереуген – Комісар з питань розширення ЄС.

10 грудня 2002 року, Брюссель:

Відбулась зустріч на рівні заступників керівників делегації "депутатів" держав-членів та кандидатів в ЄС. З боку ЄС на зустрічі головував представник президенти Данії посол Пол Скітті Крістофсен. Головою польської делегації був міністр Ян Трущинський. Резиденція представила результати засідання Ради, що збиралась 10 грудня 2002 року, щодо розширення ЄС та підвела підсумки становища переговорів щодо вступу Польщі в ЄС в контексті Європейської Ради в Копенгагені.

ЗМІСТ

Передмова.....	3
Напередодні великого перелому.....	4
Європейське поклик Речі Посполитої.....	5
Встановлення та розвиток відносин між Польщею та Європейським Союзом.....	6
Співпраця Польщі та Європейського Союзу на шляху інтеграції.....	8
Торговельне співробітництво.....	8
Фінансова допомога.....	8
Acquis Communautaire.....	11
Політичні та соціальні реформи.....	11
Демократія та верховенство права.....	11
Парламент та законодавча влада: Структура.....	11
Функціонування Парламенту.....	12
Структура Виконавчої влади.....	12
Структура Судової Системи.....	13
Права людини та захист прав меншин.....	14
Громадські та Політичні Права.....	14
Економічні, Соціальні та культурні права.....	15
Права меншин та їх захист.....	15
Економічні реформи.....	16
Досягнення Польщі щодо виводу економіки з кризи.....	16
Досягнення Польщі щодо відповідності стандартам Європейського Союзу.....	18
Внутрішній ринок без кордонів.....	18
Кроки наближення до стандартів ЄС.....	19
Загальна структура функціонування Єдиного Ринку.....	19
Заходи, застосовані в Польщі для пристосування до умов єдиного ринку.....	19
Чотири свободи.....	20
Вільне пересування товарів.....	20
Вільне пересування капіталу.....	21
Вільне надання послуг.....	21
Вільне пересування осіб.....	22
Інновації.....	23
Інформаційне суспільство та телекомунікації.....	23
Аудіовізуальна сфера.....	24
Освіта та професійне навчання молоді.....	24
Розвиток технологій та дослідницької діяльності.....	25
Конкуренція.....	25
Охорона навколишнього середовища та якість життя.....	26
Захист прав споживачів.....	26
Висновок Європейської Комісії щодо відповідності Польщі Копенгагенським Критеріям.....	28
Громадська думка поляків щодо приєднання до Європейського Союзу.....	29
Додаток 1. Етапи переговорів Польщі з Європейським Союзом.....	31

Під час написання довідника були використані:

Документи Європейської Комісії (Висновок Європейської Комісії щодо заявки Польщі на членство в ЄС (Agenda 2000 - Commission Opinion on Poland's Application for Membership of the European Union 1997);

Регулярні звіти щодо акцесійного прогресу Польщі (Regular reports on Poland's progress towards accession 1998-2002) <http://www.europa.eu.int> ;

Документи Польського державного Секретаріату Європейської інтеграції
<http://www.ukie.gov.pl> ;

Польського Центру дослідження громадської думки (Centrum Badań Opinii Społecznej)
<http://www.cbos.pl> .

Донецький молодіжний дебатний центр

проспект Ілліча 79/31
м. Донецьк, 83003, Україна

тел.: +38 (062) 345 77 91
факс: +38(062) 385 98 39
E-mail: debate@cent.dn.ua
www.cent.dn.ua

ПАУСІ

вул. Богдана Хмельницького 68, кв. 68
м. Київ, 01030, Україна

тел.: +38 (044) 235 84 10
факс: +38 (044) 235 84 11
E-mail: pauci@pauci.kiev.ua
www.pauci.org

Цю публікацію створено за підтримки Польсько-Американсько-Української ініціативи про співпрацю (ПАУСІ), яка фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (АМР США) відповідно до договору про співпрацю № 121-A-00-00-00822-00 в рамках проекту "Використання польського досвіду для формування громадської думки в Східній Україні щодо євроінтеграційних процесів"